

ADORAMUS TE

časopis o duchovnej hudbe

Vydáva:

Spolok sv. Vojtecha Trnava pre Hudobnú sekciu Slovenskej liturgickej komisie pri Konferencii biskupov Slovenska

Predseda redakčnej rady:

Mons. Doc. PhLic. Vladimír Filo
biskup, predseda SLK

Podpredseda redakčnej rady:

Mons. ThDr. Anton Konečný, PhD.
vedúci hudobnej sekcie SLK

Zodpovedný redaktor:

Mgr. art. Stanislav Šurin

Redakčná rada:

Mons. Vincent Malý, PhDr. h. c.
Doc. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.
PhDr. Viera Lukáčová, CSc.
PhDr. Júlia Pokludová, PhD.
Mgr. Ján Schultz
Mgr. Juraj Drobný
Mgr. Vlastimil Dufka
PhDr. Iveta Sestrienková
Mgr. art. Zuzana Záhradníková
Mgr. art. Mário Sedlár
Rastislav Podpera

Vychádza štvrťročne

ako príloha časopisu Liturgia

Distribúcia a prijímanie objednávok:

Distribúcia KN, P. O. BOX 9,
810 01 Bratislava
Tel.: 07/44 888 797, 44 871 381,
Fax: 07/44 871 379

Adresa redakcie:

Prepoštská 3
814 99 Bratislava
Tel./fax: 07/5441 7158
e-mail: adoramus@ba.telecom.sk

Grafická úprava a tlač:

Vydavateľstvo Michala Vaška
Ružová 22
080 01 Prešov

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravy rukopisov. Zasláné príspevky nevraciam.

Cena jedného čísla: 35,- Sk

Ročné predplatné: 140,- Sk

Registrácia MK SR 314/90

ISSN 1335-3292

Podávanie novinových zásielok povolené
pod č. 6-RP-12/1998 na pošte BA 12

OBSAH

Na úvod	2
<i>Zum Geleit</i> IRENEJ CIUTTI	
Adaptácia piesní JKS v novom liturgickom spevníku	3
<i>Adaptation der Gesänge aus dem JKS in neuem liturgischen Gesangbuch</i> ANTON KONEČNÝ	
Medzispěvy v obnovenej liturgii	8
<i>Zwischengesänge in der erneuerten Liturgie</i> AMANTIUS AKIMJAK	
Teoretické východiská koncepcie výučby cirkevnej hudby III.	10
<i>Theoretische Ausgangspunkte eines Konzeptes des Unterrichts der Kirchenmusik</i> JÁN LAITLAUS	
UNIVERSA LAUS	13
Vývoj gregoriánskeho chorálu – úpadok a obnova	15
<i>Die Entwicklung der Gregorianik – Verfall und Erneuerung</i> AMBRÓZ M. ŠTRBÁK	
Nový Bachov organ v kostole sv. Tomáša v Lipsku	17
<i>Die neue Bach-orgel der Thomaskirche Leipzig</i> ULLRICH BÖHME	
Historický organ v rímsko-katolíckom kostole v Báci	19
<i>Die historische Orgel in der röm.-kath. Kirche in Batsch</i> MARIAN A. MAYER	
Trnavské organové dni 2000.	20
<i>Orgeltage in Trnava 2000</i> MÁRIO SEDLÁR	
Ludovít Rajter (1906 – 2000)	21
Nemecké resumé	23
<i>Resumé in deutscher Sprache</i>	
Spravodajstvo	23
<i>Aktualitäten</i>	

Fotografia na prednej strane obálky: Historický organ v rímsko-katolíckom kostole v Báci, foto: Marian A. Mayer

Titelbild: *Die historische Orgel in der röm.-kath. Kirche in Batsch*
Photo: Marian A. Mayer

Na úvod

Všetkým nám je dôverne známa scéna z nedeľného zhromaždenia veriacich. Zazvoní zvonček, zaznie organ, pridá sa spev a kňaz uctieva oltár. Celým týmto súzvukom tónov, hlasov a pohybu sa začína liturgický úkon bohopocty. V tú chvíľu človek vstupuje do tajomstva sviatostného stretnutia s Bohom, do nikdy nekončiaceho eucharistického prúdu lásky. Aby si nedokonalý tvor človek mohol aspoň čiastočne uvedomiť chvíľu darovania Boha, odieva Cirkev tento akt lásky do šatu liturgie. Liturgia je teda božský súzvuk úkonov a gest, modlitieb a spevu.

Tak ako je s hudbou spätý celý život človeka, je s ňou neodlučiteľne spätá aj liturgia. Ved' hudbou vyjadrí človek aj to, na čo už nestačia slová. Hudba nie je teda iba doplňujúcou súčasťou liturgie, ale bohoslužbu tvorí. Stáva sa ňou od prvých perkusíí krokov, čo zaplňajú chrám, cez ti cho sprevádzané iba dušou počutelným spevom anjelov až po záverečné postlúdium obohatené o radostný džavot božích detí vychádzajúcich z kostolných vrát.

Kňaz celebrant je povolaný Velkňazom Kristom, aby liturgiu viedol, aby jeho srdce a rozum boli pozorné voči mystickej dynamike sviatočného úkonu. Podľa liturgickej tradície západu je správny racionálny prístup k liturgii. Keď nás rozum privedie na hranicu tajomstva, privedie nás aj k láske. Vtedy sám rozum začína milovať a zostupuje k srdcu, ktoré myslí. Kňaz pristupujúci k oltáru ako vysvätený liturg toto všetko vie. Chápe, že pekne prednesené a primerane naregistrované prelúdium ohlasuje dobrú zvesť skôr, ako sa on postaví k mikrofónu. Vie, že organová medzihra či dohra nie je zaplátaním práve vzniknutej trápnej medzery, ani umelým predlžovaním omše. Rozumný a milujúci presbyter sa v medziach svojich talentov zaujíma o liturgický spev, spieva spolu s ľudom (avšak nie do mikrofónu – pozn. redakcie) a pokojne sa oddá modlitbe za zvukov organa. Aj liturgický hudobník, ktorý správne chápe svoju úlohu, prijíma Pánovu výzvu slúžiť v pokore Tvorcovi, Vykupiteľovi a Posvätitelovi a nesnaží sa spoza hracieho stola yládnúť.

V súčasnosti sme svedkami rozličných snáh v oblasti liturgickej hudby. Ved' vývojovú dynamiku nemožno zastaviť. Znamená to, že človek pestuje kult a obracia sa na Pána s tým najlepším, čo dokáže. V spätnej väzbe zasa hudba dopomôže ľudskému srdcu oslavovať Najvyššieho s patričným nasadením. Hudba kresťanskej liturgie v zodpovedajúcej forme umeleckého prevedenia zabraňuje pretechnizovanému človeku upadnúť do omšového stereotypu, v ktorom si celebrant a ľud jednoducho "odbaví" svoju podlžnosť voči Bohu, aby sa bez vyrušenia zo zažitého tempa mohol opäť odovzdať zosekularizovanému životu. Kiež všetky snahy tvorivých hudobníkov i teológov vedú k hlbšiemu, radostnejšiemu a účinnejšiemu prežívaniu tajomstiev liturgického roka.

Irenej Ciutti

ADAPTÁCIA PIESNÍ JKS V NOVOM LITURGICKOM SPEVNÍKU

ANTON KONEČNÝ

V tejto časti predkladáme konkrétny návrh adaptácie piesní JKS, témy pre iné pramene a pre novú tvorbu ako výsledok štúdie o adaptácii (uverejňovanej na pokračovanie v našom časopise). Celá štúdia

obsahujúca porovnávanía pôvodných textov RG a Písma a celého propria je rozsiahla a bolo by neúnosne vytlačiť ju tu v plnom rozsahu. (Možno ju poskytnúť na vyžiadanie v adrese redakcie). Prinášame však významovo podstatnú

časť – výsledné hodnotenie, ktoré obsahuje:

1. tabulkové znázornenie využitia JKS
2. register využitia piesní JKS pre LS
3. sumár využitia piesní JKS
4. register tém pre IP a NT

Adventné obdobie

1. Tabulkové znázornenie využitia JKS podľa sledu slávení v RM
A. SPEVY NA In, Of a Com

SLÁVENIE	PROC. SPEV	JKS		ADAPT			TEXT (NT)
		číslo	verše	TA	VŠ	VZ	
1. nedeľa adventná A. B	In	4	1, 2	X			
	Of	4	9.10	x	x		
	Com	21	1, 2, (3)	x	X		(X) asi NT
1. nedeľa adventná C	In	-					X
	Of	26	4	x	x		
	Com	-					X
2. nedeľa adventná ABC	In	26	1, 4	X			
	Of	-					X
	Com	24	1, 4, 5	X			(X)
3. nedeľa adventná ABC	In	24	1, 2		X		X
	Of	17	1, 6, 7		x	X	X
	Com	8	1	X	x		
4. nedeľa adventná ABC	In	21	1, 2	X			
	Of	332 33	1-3 1, 3, 4	X X			
	Com	8 9	celá celá	X X			vhodné sú všetky mariánske piesne (po úprave akcentu)

féria secunda 17. – 24.12	In	20	celá		X		IP
	Of						IP
	Com	28	celá	X			
féria secunda 17. – 24.12	In	-					X
	Of	26	4	x	x		
	Com	-					X
féria tertia 17. – 24.12	In	4,5	4,5	X			
	Of	-					X
	Com	-					X
féria quarta 17. – 24.12	In	20	4	x	X		
	Of	20	1,2	X			
	Com	-					X
féria quinta 17. – 24.12	In	7	1,2	X	x		
	Of	-					X
	Com	3	1,2	x	X		
féria sexta 17. – 24.12	In	-					X
	Of	-					X
	Com	-					X
sabato 17. – 24.12	In						
	Of	AKO FÉRIA IV					
	Com						

B. SPEVY NA POĎAKOVANIE PO PRIJÍMANÍ

JKS 7, 6 – 7	<i>Dnes jemu všetci spievajme a vďaky Bohu vzdávajme...</i>
JKS 12, 6 – 7	<i>preto sa my mu klaňajme a vrúcne vďaky vzdávajme...</i>
JKS 17, 8 – 6	<i>Všetci plesajme, chválu vzdávajme</i>
JKS 21, 3 – 4	<i>Bohu na nebi sláva buď, velebí Pane ťa tvoj ľud. Vďaka ti večná za milosť ...</i>
JKS 24, 1	<i>Veselo spievajme, Boha Otca chváľme...</i>
JKS 28, 1	<i>...príde, príde vykupiteľ, Bohu chválu vzdajme.</i>

Témy pre novú tvorbu v adventnom období

2. Register využitia piesní JKS pre LS

Piesne využiteľné v tematickej adaptácii: 3, 4, 7, 8, 9, 16, 20, 21, 24, 25, 26, 28, 32, 33,

Piesne využiteľné vo všeobecnej adaptácii: 17,

Piesne využiteľné bez ideovej úpravy: žiadna

Piesne na poďakovanie: 7.6-7, 12.6-7, 17.8-6, 21.3-4, 24.1, 28.1

Piesne s mariánskym motívom: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 32, 33, využiteľné

na 4. adv. nedeľu a na votívne omše o P. Márii.

Ostatné piesne – využiteľné po hlbšej ideovej úprave

Piesne využiteľné zväčša len na záver omše: 1, 2, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 27, 29, 30, 31.

Prívelmi popisné piesne: 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 27, 29, 31.

JKS 1

Pieseň s mariánskym motívom

4. N. Adv. A,B,C – Communio

Liturgický zmysel **Communio** má na zreteli úžasný moment Počatia. Sústreďuje sa na Syna, ktorý je Boh s nami. Tieto slová Písma poskytujú azda najkrajšie úvahy počas nášho prijímania – Ak prijímame Slovo, podobáme sa Márii a podobne je to ak prijímame Eucharistiu. Tematickej adaptácii, najmä po malých úpravách, vyhovujú viaceré piesne. Úpravy by mohli byť v smere liturgického zmyslu nedele, evanjelia a zároveň spirituality prijímania.

Ó, krásna hviezda ranná. Nevýhoda – absentuje citovanie Písma, priveľmi opisné vyjadrenie.

JKS 2

Pieseň s mariánskym motívom. Do JKS ju treba zaradiť.

JKS 3

Pieseň s mariánskym motívom. Priveľmi popisná. Cenný je 5. verš – tematicky priliehavý pre Com féria III. **Quinta 17. – 24. december – Com**

Liturgický zmysel Com: Anjel povedal Márii: Počneš a porodíš Syna. (Koľko slov Boh hovorí i nám. Môžeme ich stelesniť.)

Com: JKS 3-1,2...by sa z teba *Vykupiteľ* prisľúbený narodil... VA. Ak by sa doplnil parakletický motív (povzbudenie k paralele poslušnosť Slovu podľa vzoru Márie) bola by to TA.

JKS 4**1. N. Adv. A,B – In**

Liturgický zmysel In: Kresťan v liturgii hovorí „k tebe, Pane, dvíham svoju dušu“ a dáva sa „poučať o Pánových cestách a chodníkoch“. To je praktické splnenie príkazu „Bdejte!“

In: Jks 4,1-2 Bože ku tebe... (*voláme v nebe... Ukáž nám cestu...* priam ideál-na tematická adaptácia navrhujem pridať i verš 4, totiž vhodne uvádza adventné obdobie: *Teba čakali, predpovedali svätí prorokovia, žiadali otcovia Teba, Kriste, Spasiteľu*). Navrhujem tiež pridať ideu (doplniť, prepracovať niektorý verš, ktorý by spojil historické očakávanie s eschatologickým. Ale ideálne by boli len dva, maximálne tri verše.

1. N. Adv. A,B – Of

Liturgický zmysel Of: Kresťan hovorí „k tebe, Pane, dvíham svoju dušu“ a tak „nebudem zahanbený“. To je praktickým plnením príkazu „Bdejte!“. V kontexte ofertória to znamená poslušnosť Pánovi.

Of: JKS 4,9-10 (*Tá obeť svätá za hriechy sveta v svedomí zlych ľudí pokánie nech buď, pridi, pridi Spasiteľu. Ach v nás, nešťastných niet zásluh vlastných, v srdci si ty sebe pripravuj sám nebe...*). Je tu eschatologický prvok, spev možno považovať za dobrú všeobecnú, náukovo i tematickú adaptáciu (*prpravuj si nebe...*).

JKS 5, JKS 6

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 7

Verše 6,7 sú vhodné na poďakovanie po prijímaní

Quinta 17. – 24. december – In

Liturgický zmysel In: Blažení tí, čo kráčajú podľa Pánovho zákona. (Vzorom je Mária).

In: JKS 7,1-2... *aby jeho Matkou bola ponížene privolila.* TA-VA. Pri prípadnej úprave možno zdôrazniť akcent našej poslušnosti, čím by sa dosiahla TA.

JKS 8**3. N. Adv. A,B,C – Com**

Liturgický zmysel Com: Dar Eucharistie je taká sila, dar a taký život (a dnes treba povedať že i taká radosť), že i „skleslí“ i „malomyselní“ sa majú „vzchopiť“, „nebať sa“, lebo Pán prichádza.

Com: JKS 8,1 Duša moja, celou silou veleb Pána večného... teš sa že už prišli časy...Všeobecná až tematická adaptácia. Vhodné je pridať verše, ktoré by zvýšili príbuznosť s biblickým textom.

JKS 9, JKS 10 a JKS 11

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 12

Verše 6,7 sú vhodné na poďakovanie po prijímaní

JKS 13, JKS 14 a JKS 15

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 16

Výrazná adventná pieseň. Ak sa ponechá ostane len VA a VZA. Verše 1 a 5 možno celkom ponechať. Vzástla by jej liturgická hodnota, ak by sa prikomponovali témy podľa In 1. adventnej nedele C a Of 2. adventnej nedele ABC.

JKS 17

Verš 6 je vhodný na poďakovanie po prijímaní.

3. N. Adv. A,B,C – Of

Liturgický zmysel Of: Pán, ktorý vykonal v histórii svoje veľké diela, napríklad chránil Jakuba (t.j. vyvolený ľud), je dôvodom i našej radosti, keď mu slúžime v živote i v liturgii.

Of: JKS 17-1,6,7. *Otec nebeský z prevelkej lásky... Všetci plesajme, Bohu česť vzdajme...* Len všeobecná, až vzdialená adaptácia. Ale pekná melódia. Je potrebná úplná úprava tejto piesne.

JKS 18 a JKS 19

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 20**Secunda 17. – 24. december – In**

Liturgický zmysel In: Radujme sa, lebo Pán je blízko.

In: JKS 20 *Prídze náš milý Spasiteľ* – celá. Všeob. adaptácia, preto na danú tému hľadajme IP.

Quarta 17. – 24. december – In

Liturgický zmysel In: Príchod Pána je požehnaním, je oslobodením od úzkostí, lebo on je Spasiteľ.

In: JKS 20 – 4 VA-TA. Pre plnú TA mohol by sa v jednom prikomponovanom verši doplniť motív požehnania: „na zemi už nebude úzkosť“.

Quarta 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: Pánov príchod bude znamenať odpustenie hriechov.

Of: JKS 20 – 1,2 TA

Sabbato 17. – 24. december – In

Liturgický zmysel In: Príchod Pána je požehnaním, je oslobodením od úzkostí, lebo on je Spasiteľ.

In: JKS 20 – 4 VA-TA. Pre plnú TA mohol by sa v jednom prikomponovanom verši doplniť motív požehnania: „na zemi už nebude úzkosť“.

Sabbato 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: Pánov príchod bude znamenať odpustenie hriechov.

Of: JKS 20 – 1,2 TA

JKS 21

V. 3 je vhodný na poďakovanie po prijímaní.

1. N. Adv. A,B – Com

Liturgický zmysel Com: Na hostine Pán naozaj dáva požehnanie a „zem“ (teda my) môže prinášať plody.

Com: JKS 21,1-3 (*Roste nebesá z výsosti, oblak prš spravodlivého. Otvor sa zem z vnútornosti, Spasiteľa dajže nášho. Nebesia hľa,...*). Temer tematická adaptácia. Ďalšie verše by sa mohli pre-textovať, aby lepšie zodpovedali téme prijímania, to jest Com a evanjelia. Inšpiráčne sú najmä Botekov a Rúfusov preklad.

4. N. Adv. A,B,C a na votívne omše o Panne Márii – In

Liturgický zmysel: Text Iz a Ž 18 nás upriamuje na samotné nebo, vlastne na Boha v najdôvernejšej prosbe o príchod Mesiáša. Ďalšie časti propria – Of a Com sa v kontexte evanjelia pokračuje ďalej.

In: JKS 21 – 1,2 Roste nebesia z výsosti ...Nebesia hľa ohlasujú ...Je to priliehava, tematická adaptácia.

JKS 22, JKS 23

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 24

Prvý verš je vhodný na poďakovanie po prijímaní.

2. N. Adv. A,B,C – Com

Liturgický zmysel Com: Vystupňovanie tohto „procesu obrátenia“ prináša prijímanie Eucharistie. Preto ant. na Com. neskryva nadšenie: Jeruzalem hľad, aká radosť ti prichádza od tvojho Boha.

Com: JKS 24 *Veselo spievajme, Boha Otca chváľme, že nám Syna svojho Jednorodného celého dal k spáse národa ľudského* je naozajstná adventná pieseň, škoda že ďalšie verše 2 – 4 sú mariologické a posledný 5. je zasa Teocentrický. Napriek tomu je pieseň vhodná na prijímanie na 2. a 3. nedeľu adv. Je však potrebná úprava veršov 2 – 5 tak, aby boli viac Kristocentrické (dá sa to?). TA-VSA.

3. N. Adv. A,B,C – In

Liturgický zmysel In: Pán je blízko, ustavične sa radujte v Pánovi, pripravte mu cestu.

In: JKS 24, 1 – 2. Veselo spievajme, Boha Otca chváľme... Z nebeskej výsosti Boh vo svojej milosti poslal archanjela... Ďalšie verše sú už mariologické.

Adaptácia je len všeobecná. Pre deficit charakteristického a vzácneho motívu radosti z blízkosti Pána a zároveň s motívom pokánia v piesňach JKS je vhodné riešiť spev In tejto nedele NT.

JKS 25

Tertia 17. – 24. december – In

Liturgický zmysel In: Baránok Boží zmyje naše hriechy a dáva nám slobodu

In: JKS 25 – 4,5 *Baránok Boží nech pokoj množí... Požehnaj ľudu, keď prídeš k súdu....* TA

JKS 26

1. N. Adv. C – Com

Liturgický zmysel Com: Obetovanie sa prinášanie obeti Bohu v zmysle liturgického zmyslu tejto nedele – s myšlienkou na druhý príchod Krista má tiež svoje čaro, ktoré možno nazvať „radostným pokáním“ adventu.

Com: Rozmer druhého príchodu Pána sa v adventných piesňach JKS temer nenachádza. Skoro výnimkou je JKS 26,5 *Prosme ho keď príde nakoniec k súdu, by hriechy odpustil nám, svojmu ľudu. Aby nás postavil po pravej ruke, aby sme nestáli vo večnej muke.* Využitie tohto verša treba zvážiť pre jeho hlboký obsah. Bolo by však vhodné skomponovať ešte jeden – dva verše a pripojiť ich na In, Ofa Com.

2. N. Adv. A,B,C – In

Liturgický zmysel In: Už dávni proroci upozorňujú Izraela, že Pán príde (obsah In). Upozornenie Jána Krstiteľa (v evanj. Cyklov A,B,C) na pozadí hlasov prorokov je liturgickou „dynamikou“ 2. adv. nedele. Tieto výzvy by sa mali objaviť v textoch spevov.

In: JKS 26, 1 a 4 *V temnosti otcovia tebe sa z Krista, ktorý sa na svet prísť z neba už chystá. Nuž my sa pripravme na príchod Pána a prosme túžobne dar zmilovania... TA.*

JKS 27

Pieseň s mariánskym motívom, príveli mi popisná.

JKS 28

Prvý verš je vhodný na poďakovanie po prijímaní. Keďže je to pieseň výrazne omšová, asi sa na poďakovanie nebude veľmi využívať.

Secunda 17. – 24. december – Com

Liturgický zmysel Com: Pán obdarí svoj ľud pokojom. Treba to chápať doslovne i eschatologicky

Com: JKS 28 *Príde Kristus, Spasiteľ náš – celá. TA.*

JKS 29, JKS 30 a JKS 31

Pieseň s mariánskym motívom

JKS 32

4. N. Adv. A,B,C a na votívne omše o Panne Márii – Of

Liturgický zmysel Of: Pozdravuje Máriu slovami anjela a Alžbety.

Of: JKS 32,1 – 3... navrhujem celú, potrebná je úprava textu.

JKS 33

4. N. Adv. A,B,C a na votívne omše o Panne Márii – Of

Liturgický zmysel Of: pozdravuje Máriu slovami anjela a Alžbety.

Of: JKS 33 – 1,3,4 Zdravas, Mária krásna potrebná je úprava textu. Je to tematická adaptácia.

4. Register tém pre IP a NT

1. N. Adv. C – In

Liturgický zmysel In: Hovoriť „k tebe, Pane, dvíham svoju dušu“ a tak: „nebudem zahanbený“ s myšlienkou na druhý príchod Pánov má svoju zvláštnu a op-ravdivú náladu.

In: Rozmer druhého príchodu Pána sa v adventných piesňach JKS takmer nenachádza.

Možno by bolo vhodné pracovať s piesňou JKS 16:1. verš nechať v pôvodnom znení a pridať potrebnú tému.

1. N. Adv. C – Com

Liturgický zmysel Com: Požehnanie, ktoré Pán stále dáva vplynie raz do na-

plnenia a požehnanie večného. Eucharistia je zálohou.

Com: Rozmer druhého príchodu Pána sa v adventných piesňach JKS takmer nenachádza.

2. N. Adv. A,B,C – Of

Liturgický zmysel Of: „Oživ nás“ a „ukáž nám svoju spásu“ je dôležitá prosba, ktorú liturgia preberá, pretože predpokladom nášho obrátenia je, že sám Boh príde, dá milosť a obráti nás. Radostné pokánie (vyjadrené slovami „aby sa tvoj ľud mohol radovať v tebe“) spočíva v tom, že časť tohoto procesu je už tu – veď my sme tu, prinášame obetné dary.

Of: Pieseň s obsahom radostného obetovania, pretože dostávame milosť, život, spásu v expresívnejšej forme chýba. Navrhujem novú tvorbu (Istotne nejaké piesne na obetovanie by sa dali nájsť...) NT.

Možno by bolo vhodné pracovať s JKS 16 – v.5 ponechať a k nemu pridať potrebnú tému.

Secunda 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: Treba Bohu dôverovať. Nebojte sa, Boh príde.

Of: IP

Tertia 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: Plesajme v Pánovi, lebo on prináša spásu

Of: Plesajme v Pánovi, ktorý prináša spásu. **IP**

Tertia 17. – 24. december – Com

Liturgický zmysel Com: Emanuel – Boh s nami je náš Pán

Com: Vyplnenie prísľubu Emanuel – Boh s nami je v Eucharistii (krásna téma, nateraz chýba). **IP – NT**

Quarta 17. – 24. december – Com

Liturgický zmysel Com: Navštívi nás „Vychádzajúci z výsosti“ a upraví naše kroky na cestu pokoja.

Com: JKS – NT. Adventný motív Ján Krstiteľ chýba, treba ho doplniť. V texte by sa mal nachádzať výraz „vychádzajúci z výsosti“.

Quinta 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: Nebojte sa, hľa Boh príde a spasí nás.

Of: JKS – Motív *vzchopte sa, nebojte sa, hľa Boh prichádza a spasí vás...* je potrebné doplniť. NT

Sexta 17. – 24. december – In

Liturgický zmysel In: Čoskoro príde Pán, vládca, ale i Emanuel – Boh s nami.

In: Pieseň s témou Emanuel sa v JKS nenachádza. NT. Možno by bolo dobré doplniť niektorú z mariánskych adventných piesní o tento motív.

Sexta 17. – 24. december – Of

Liturgický zmysel Of: „Teš sa, plesaj dcéra Siona, dcéra Jeruzalema“ (to je Mária), prichádza tvoj Boh.

Of: To je motív obetovania s Kristom, ktoré prináša požehnanie, blaženosť. NT

Sexta 17. – 24. december – Com

Liturgický zmysel Com: Mária uverila. Verme ako ona, nasledujme ju.

Com: Blaženosť viery – NT. Možno by bolo dobré doplniť niektorú z mariánskych adventných piesní o tento motív.

Sabbato 17. – 24. december – Com

Liturgický zmysel Com: Navštívi nás „Vychádzajúci z výsosti“ a upraví vaše kroky na cestu pokoja.

Com: JKS – NT. Adventný motív Ján Krstiteľ chýba, treba ho doplniť. V texte by sa mal nachádzať výraz „vychádzajúci z výsosti“.

Zhrnutie dôležitých nových tém pre IP a NT

Oživ nás, ukáž nám svoju spásu

Ján Krstiteľ s výzvou Obráťte sa, konajte pokánie

Druhý príchod Pána

Príchod Krista historický a posledný

Emanuel – Boh s nami

Radostné pokánie

Mária, ktorá prijala Slovo

Využite hymnov LH

Mnohé témy, chýbajúce v JKS obsahujú hymny LH z adventného obdobia:

Téma Druhý príchod Pánov

Hymny do 16. decembra

– Vešpery, najmä 5 sloha *Vrúcne tá, Kriste prosíme ...*

– Posv. čítanie, 3. sloha *Keď ako sudca prídeš raz ...*

– Ranné chvály, 4. sloha *A keď raz príde súdiť svet ...*

– Hymny po 16. decembri.

Ranné chvály – celý.

Téma Ján Krstiteľ

Inšpiračnými môžu byť hymny zo sviatku narodenia Jána Krstiteľa.

Použité skratky:

ant. antifóna

CIC Codex iuris canonici

Com Communio, spev na prijímanie

DVK Druhý Vatikánsky koncil

EL Enchiridion liturgico, Piemme 1989

GJ gramatická a jazyková úprava

GR Graduae Romanum, Rímsky graduál

GS Graduale simplex

HS SLK Hudobná sekcia SLK

In Introit, úvodný spev

IP Iné pramene

IU Ideová úprava

JKS Jednotný katolícky spevník z r. 1937

KBS Konferencia biskupov Slovenska

LG LUMEN GENTIUM, vieroučná konštitúcia Druhého vatikánskeho koncilu o Cirkvi

LH Liturgia hodín

LS Liturgický spevník (I až III)

MS MUSICAM SACRAM, inštrukcia o posv. hudbe

NT nová tvorba

O ostáva v pôvodnom znení

Of Ofertórium, spev na prípravu obetných darov

porov. porovnaj, pozri

SC Konštitúcia DVK o posv. liturgii Sacrosanctum Concilium

SLK Slovenská liturgická komisia (Komisia pre liturgiu)

SSV Spolok sv. Vojtecha

TA tematická adaptácia

TPV Typis polyglottis Vaticanis

ULH Úvod do liturgie hodín

VA všeobecná adaptácia

VS Všeobecné smernice pre slávenie bohoslužby slova v omši

VSRM Všeobecné smernice Rímskeho misála

VZA vzdialená adaptácia

Medzispevy v obnovennej liturgii

Responzóriový žalm

„a capite“ a „a latere“

AMANTIUS AKIMJAK, OFS

Pre medzispevy medzi čítaniami sa po Druhom vatikánskom koncile obnovila v lekciónároch textovo ustálená responzoriálna forma. Výber nápevov je voľný. Súčasný človek má však tendenciu asociatívne spájať konkrétne melódie k určitým textom. Princíp „obecnej noty“, obvyklý v stredoveku je nám vzdialený. Preto sa v niektorých krajinách (napr. v Nemecku¹, Čechách, Poľsku, Maďarsku atď.) tvoria vlastné melódie k responzóriám uvedené aj v spevníkoch pre ľud. Väčší počet melodických príkladov responzórií je medzistupňom k takémuto riešeniu aj u nás.²

Refrén k žalmu – responzóriam, je primárne určený pre spev zhromaždenia. Jeho text je odvodený priamo zo žalmu. Podľa všeobecných smerníc lekciónára *spievaniu žalmu, alebo čo len responzória, veľmi napomáha duchovné vnímanie žalmu a uvažovanie nad ním.*³ Zhromaždeniu veriacich sa odporúča spievať aspoň refrén. Toto sa môže uskutočniť dvojakým spôsobom: „a capite“, alebo „a latere“. Rozdiel je v spôsobe použitia responzória. Tieto termíny použil vo svojich prácach Joseph Gelineau.⁴ Formu „a capite“ predstavuje ako formu typickú a formu „a latere“ ako jej variant. Obidva tieto spôsoby opisujú taktiež L. Agustoni,⁵ Z. Piasecki⁶ a ďalší.

a) Žalm „a capite“

Forma žalmu s refrénom „a capite“ spočíva v tom, že sa refrén predspievajú žalmistom a zopakovaný zhromaždením na začiatku žalmu vkladá pomedzi jednotlivé verše a opakuje sa v takej forme, ako bol na počiatku predspievajú. Refrén tvorí obyčajne krátky vý-

ňatok zo žalmu a opakuje sa približne po každých dvoch veršoch, alebo tak, ako to určuje „Ordo lectionum Missae“. Neznamená to však, že sa nemôže opakovať po každom verši. Z tohto hľadiska je dôležitý aj nápev žalmu.

Forma „a capite“ sa stala vzorom aj pre slovenský preklad žalmov v lekciónároch, hoci aj tu môžeme nájsť výnimky. Ako vzor môžeme uviesť žalm z Prvej adventnej nedele v roku „A“.

R: S radosťou pôjdeme do domu Pánovho.

1. Zaradoval som sa, keď mi povedali: * „Pôjdeme do domu Pánovho.“
2. Naše nohy už stoja * v tvojich bránach, Jeruzalem. – R.
3. Tam prichádzajú kmene, kmene Pánove, * aby podľa obyčaje Izraela velebili meno Pánovo.
4. Lebo sú tam súdne stolice, * stolice domu Dávidovho. – R.

R. S radosťou pôjdeme do domu Pánovho. atď.⁷

V synagogálnej psalmódii strofa neznamenala obsahovú, ani syntaktickú⁸ celistvosť.

Lekcionár v slovenskom jazyku používa formu žalmu „a capite“, z tohto dôvodu väčšina autorov u nás skladala nápevy na žalmy podľa tohto spôsobu.

Medzispev počas zádušnej sv. omše je vo forme tzv. „Responzorium prolixum“ a dosť často sa používa. Zhudobnený je napr. v knihe Pohrebné obrady:

Žalmista: Verím, že môj Vykupiteľ žije; verím, že v posledný deň vstanem z prachu zeme.

Všetci: **Vstanem z mŕtvych a uvidím Boha, svojho Spasiteľa.**

Verš: Ja ho uvidím, uvidím ho na vlastné oči.

Refrén: **Vstanem z mŕtvych, a uvidím Boha, svojho Spasiteľa.**

Verš: Hlboko v srdci mám túto svoju nádej.

Refrén: **Vstanem z mŕtvych, a uvidím Boha, svojho Spasiteľa.**¹⁰

Uvedené „Responzorium prolixum“ pochádza z Matutína z „Officium Defunctorum“ a bolo prenesené do omše za zomrelých ako alternatíva, namiesto responzóriového žalmu.¹¹

Okrem tohto prípadu podáva prof. Jozef Šátek vo svojej príručke pre organistov¹² 2 nápevy na spievanie žalmov spôsobom „a capite“ v nasledovnej podobe: Najprv žalmista predspieva refrén a ľud ho celý zopakuje. Potom žalmista zaspieva prvý verš žalmu, kým druhý verš žalmu spieva celý zbor štvorhlasne a na niektorých miestach sa pridá všetok boží ľud, najmä ak ide o známy text (napr. Velebí moja duša Pána pri Mariánskych sv. omšiach a pod.). Refrén sa alternatívne vkladá neskôr, alebo sa aj vynecháva. Prvú časť ďalšej strofy však predspieva žal-

mista a následnú časť pokračuje zbor, prípadne aj s ľudom. Napríklad Žalm 22/21/ na Kvetnú nedeľu by vyzeral nasledovne:

Žalmista: **R: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil.**

Všetci: **Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil.**

Žalmista: 1. Vysmievajú sa mi všetci, čo ma vidia,* vykručujú ústa a kývajú hlavou.

Zbor (+ ľud): **2. Úfal v Pána, nech ho vyslobodí,* nech ho zachráni, ak ho má rád.**

Všetci: **Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil.**

Žalmista: 3. Obklučuje ma svorka psov,* obstupuje ma tlupa zlosynov.

Zbor (+ ľud) **4. Prebodli mi ruky a nohy,* môžem si spočítať všetky kosti.**

Všetci: **Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil.¹³**

Ide o tzv. falso-bordoni, ktoré sa ku gregoriánskym modusom pridalo v stredoveku.¹⁴

b) „a latere“

Vyššie uvedená forma „a capite“ je formou typickou pre rezponzoriálny spôsob spievania žalmov. Jednak ona obsahuje rôzne varianty, z ktorých sa najviac rozšíril jeden „a latere“. Podľa J. Gelineau je založený na opakovaní začiatočného refrénu, ale už nie v opakovaní celého refrénu (responsio a capite). Pri tejto forme sa opakuje iba koniec rezponzoria (responsio a latere), ktorý však musí mať plný zmysel, či význam. Celý refrén sa zopakuje opäť na konci žalmu. Napríklad Tempore Adventus I.

Žalmista: Veni ad liberandum nos.

Všetci: **Domine Deus virtutum.**

Žalmista: Qui pacis Israel, intende: qui deducis velut ovem Joseph.

Všetci: **Domine Deus virtutum.**

Žalmista: Excita potentiam tuam, et veni ut salvos facias nos.

Všetci: **Domine Deus virtutum.**

Žalmista: Vineam de Aegypto transtulisti, eiecisti gentes, et plantasti eam.

Všetci: **Domine Deus virtutum.¹⁵**

Používanie žalmov s odpoveďou „a latere“ pochádza z východu, kde sa zachovalo v mnohých rítoch. V západnej cirkvi sa tento spôsob užíval v liturgii galskej, španielskej a milánskej.¹⁶ Táto forma sa vyskytovala aj v liturgii rímskej, ale v priebehu času zanikla. Jej pozostatky možno pozorovať iba v rezponzóriách officia.¹⁷ Pokoncilová obnova liturgie ju prinavracia ako jednu z foriem spievania medzispievov medzi čítaniami. Graduale simplex podáva túto formu ako zásadu, hoci v trocha pozmenenej forme. Spev sa začína rovnou veršom, ktorý spieva žalmista a všetci sa zapájajú refrénom, ktorý je ako by dopovedaním žalmového verša.¹⁸ Nastala tu situácia, kde sa počiatočné opakovanie refrénu vynechalo a ľud stále opakuje len druhú časť refrénu.¹⁹

V slovenských lekciónároch sa takýto spôsob zápisu medzispievu použil len pri žalme 136 (135) – „Velkonočný chválospev“, kde je refrén umiestnený po melódii verša a označený po každom verši. Je to špecifická, netypická litániová forma žalmu „a latere“. Keďže sa v takejto forme žalm 136 nachádza aj v lekciónároch, treba ho aj takto používať.

RESPONZÓRIOVÝ ŽALM

ž 136, 1-3. 16-18. 21-22+24

Žalmista: 1. Oslavujte Pána, lebo je dobrý,*

Všetci: **R: lebo jeho milosrdenstvo je večné!**

Žalmista: 2. Oslavujte Boha nad bohami,*

Všetci: **R: lebo jeho milosrdenstvo je večné!²⁰**

Tento žalm je zaradený iba v Lekcionári III na sobotu 15. týždňa v období cez rok a na piatok 19. týždňa v období cez rok. Okrem tohto žalmu „a latere“ máme ešte chválospev z proroka Daniela, ktorý vyzerá nasledovne:

RESPONZÓRIOVÝ ŽALM

Dan 3, 62. 63. 64. 65. 66. 67.

Žalmista: 1. Velebte Pána, slnko a mesiac;*

Všetci: **R: Chváľte a vyvyšujte ho naveky.**

Žalmista: 2. Velebte Pána, hviezdy na nebi;*

Všetci: **R: Chváľte a vyvyšujte ho naveky.²¹**

Používa sa v 34. týždni cez rok v utorok, stredu, štvrtok, piatok a v sobotu. Teda spolu 5 krát. V liturgickom slávení sa používa každý druhý rok, celkovo 7 krát. Z tohto dôvodu nevenovali autori nápevov veľkú pozornosť tomuto spôsobu spievania žalmov. V slovenskej liturgii používame na jeho spievanie iba VIII. tonus. Po mediáciu spieva verš žalmista a ďalej po termináciu dokončí spev ľud.

Chválospev z proroka Daniela začína refrénom, ktorý predspieva žalmista a ľud ho zopakuje, kým Ž 136 začína hneď prvou časťou prvého verša, ktorú zaspieva žalmista a ľud už pokračuje len v druhej časti bez osobitného predspievania tejto odpovede ľudu.

Poznámky:

- ¹ BISCHOFSKONFERENZEN DEUTSCHLANDS: Kantorenbuch zum Gotteslob. Wien, 1975.
- ² KONEČNÝ, A.: Úlohy hudobnej sekcie pri diecéznych a národných liturgických komisiách. In: „Liturgia“. Trnava: SSV, 1992, roč. 2, č. 6-7, s. 138-140.
- ³ SACRA CONGREGATIO PRO SACRAMENTIS ET CULTU DIVINO: Ordo lectionum Missae. Typis Polyglottis Vaticanis, 1969, č. 21.
- ⁴ GELINEAU, J.: Chant et musique dans le culte chrétien. Paris, 1962, s. 123-125.
- ⁵ AGUSTIONI, L.: Graduale simplex: Commentarium in: „Notitiae“. Vatican, roč. 34, 1967, č. 1, s. 315-325.
- ⁶ PIASECKI, Z.: Psalm responsoryjny w obnowionej liturgii. In: „Collectanea Theologica“. Warszawa, 1973, roč. 43, zošit 3, s. 61-62.

- 7 SLOVENSKÁ LITURGICKÁ KOMISIA: Lekcionár I. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1990, s. 60. Taktiež: SLOVENSKÁ LITURGICKÁ KOMISIA: Liturgický spevník II. Bratislava, 1999, s. 9.
- 8 BOROWSKI, W.: Psalmy: Komentarz biblijnoascetyczny. Kraków. 1983, s. 5-51.
- 9 Formu „a capite“ použili aj v Čechách, Poľsku, Nemecku a Maďarsku.
- 10 SLOVENSKÁ LITURGICKÁ KOMISIA: Pohrebné obrady. Trnava: SSV, 1976, s. 102.
- 11 SANCTA SEDIS APOSTOLICAE ET SACRORUM RITUUM CONGREGATIONIS: Liber usualis, Romae, 1934, s. 1785-1786.
- 12 ŠÁTEK, J.: Žalmové nápevy s harmonizáciou pre organ. Bratislava: CMBF UK, 1970, s. 4 a 11.
- 13 LEKCIONÁR I, s. 134; Taktiež, LS III, s.12.
- 14 LAJCHA, P.: Najobvyklejšie nápevy žalmov (rukopis). Pezinok: Charitný dom, 1982, s. 13.
- 15 SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO: Graduale simplex. Typis Polyglottis Vaticanis, 1975, s. 54.
- 16 GELINEAU, cit. d., s. 125.
- 17 Napr. „Libera me, Domine“ v absolúcii za zomrelých, taktiež v Ž 94 „Venite, exultemus Domino“ z Invitatória používaného vydaním „Liturgie horarum“; LEWKOWICZ, W.: Muzyka sakralna. Warszawa 1961, s. 326-327.
- 18 PAWLAK, I.: Spiewy miedzylekcyjne. In: „Wiadomosci Archidiecezji Gnieznienskiej“. Gniezno, 1972, roč. 27, č. 1, s. 8-37.
- 19 Pozri vyššie uvedený príklad z Graduale Romanum.
- 20 LEKCIONÁR III, s. 213, 266.
- 21 LEKCIONÁR III, S.446, 447, 449, 452, 455.

TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KONCEPCIE VÝUČBY CIRKEVNEJ HUDBY III

JÁN LAITLAUS

PREVZATÉ Z ČASOPISU *MUSICOLOGICA SLOVACA ET EUROPEA XX - XXI*, ÚSTAV HUDOBNEJ VEDY,
SAV 1996, 2000.

3. Účastníci liturgie a ich hudobné úlohy

Preberme si dôsledne všetky kategórie účastníkov liturgie a vymenujme v súvislosti s nimi všetky služby cirkevného hudobníka. Budú to služby dvojakého druhu:

- hudobná služba priamo v liturgii
- služby pri vytváraní podmienok hudobného slávenia liturgie.

V najbližších odsekoch sa ukáže, že odbornosť cirkevného hudobníka sa vyčerpáva viac v tej druhej skupine služieb, ba o to viac, čím vyššia tá odbornosť je. Príčina je v tom, Cirkev najmä po Druhom vatikánskom koncile výslovne vyzdvihuje a nariaďuje aktívnu účasť celého zhromaždenia veriacich na liturgii¹, a teda úloha cirkevného

hudobníka sa najlogickejším a najdostojnejším spôsobom vyčerpáva vtedy, keď vedie a napomáha k plnej a uvedomelej účasti celého zhromaždenia veriacich na liturgii, ktorí sa majú a chcú svojimi modlitbami, spevmi a gestami vyjadriť Bohu a pred Bohom.

a) Kňaz celebrant, diakon

Kňaz „z moci svojho svätenia“ predsedá zhromaždeniu ako Kristov zástupca.² Aby sa slová, ktorými sa kňaz z titulu svojho kňazského úradu obracia na Boha a na prítomných, odlíšili od bežnej medziľudskej komunikácie, prednáša ich zvláštnym štylizovaným spôsobom – spevom. Je to tradícia pretrvávajúca už po tisícročia. Nápevy sú

tradične veľmi jednoduché, archaické, vo veľmi úzkom hlasovom ambitte.

Aby kňaz mohol spievať správne, musí ovládať predpísané melodické modely, ich notáciu, gramatiku a štylistiku jazykov, v ktorých spieva (teda latinského a príslušného národného), musí poznať teologický a liturgický zmysel textov, ktoré prednáša. Správny spev kňaza predpokladá hlasovú výchovu a dodržiavanie hlasovej hygieny (praktický výkon kňazského povolania veľmi kultivovaný spev kňaza predpokladá aspoň v elementárnej miere rozvinutú hudobnú výchovu prípadne aj trochu hudobného nariadenia. Kňaz v úlohe správcu kostola zodpovedá za prípravu na liturgiu³, teda musí aspoň pasívne ovládať úlohy ostatných účastníkov liturgie, musí byť

pripravený usmerniť a viesť aj prácu cirkevných hudobníkov. Kňaz v úlohe biskupa-ordinára zodpovedá za liturgiu v celej diecéze, musí dobre ovládať liturgický a pastorálny zmysel spevu a hudby, lebo preberá v tej oblasti zodpovednosť za najvážnejšie rozhodnutia. Jednoduché spievané úlohy preberá aj diakon, najbližší asistent kňaza. Diakonát sa získava zvláštnym svätením, ktoré je zároveň už aj predstupňom ku kňazstvu. Problematika spevu je teda podobná ako u kňaza.

Cirkevný hudobník je vzhľadom na spevy kňaza užitočný najmä v pedagogických funkciách. Kňazi sa na kňazské povolanie pripravujú na univerzite alebo v teologických inštitútoch a zároveň v spoločnom živote v kňazských seminároch alebo kláštoroch. Úloha pedagóga v oblasti spevu a hudby je tu intelektuálne veľmi náročná, predpokladá vysoký stupeň teologického a hudobného rozhľadu a všestrannosti, zároveň však vlastným predmetom výučby sú elementárne, technicky nenáročné hudobné formy. Logické je, aby cirkevný hudobník poslúžil kňazovi ako radca a inštruktor aj vo farskom živote a chrámovej prevádzke. Kňaz ako správca kostola síce vedie prípravu na liturgiu, zároveň však v konkrétnych otázkach spevu môže dobre vyškolený cirkevný hudobník poslúžiť aj kňazovi, usmerniť kňazovu individuálnu prípravu na liturgiu, viesť ho k správne a kultivovanému spevu kňazských spevov. Život v kňazských seminároch a rehoľných spoločenstvách má jednu zvláštnosť, že sa tu intenzívnejšie pestuje liturgický spev, najmä gregoriánsky chorál. Kňazské semináre a najmä niektoré rehole tvoria na európskej úrovni a do istej miery aj na národných úrovniach najdôležitejšie centrá pestovania gregoriánskeho chorálu i jeho vedeckého štúdia.

b) Zhromaždenie veriacich

Veriaci si plnia svoju liturgickú účasť ponajprv cez vnútornú účasť, keď nábožne počúvajú liturgické texty prednášané kňazom a jeho pomocníkmi, prispôsobujú svoju myseľ tomu, čo počujú a sami konajú a „a tak spolupracujú s božou milosťou“.⁴ Táto sa prejavuje aj ako **vonkajšia účasť**⁵ prostredníctvom gesta, polohy tela a slovného prednesu a spevu: odpovedami a krátkymi zvolaniami veriaci dopĺňajú a za-

všujú modlitby a čítania kňaza a jeho pomocníkov a spoločne prednášajú texty či spevy, ktorými vyjadrujú vieru a oslavujú Boha. Spoločný spev celého zhromaždenia je ideálnou formou spoločnej modlitby: zreteľne sa ním prejavuje spoločenská povaha liturgie – „cez jednotu hlasov sa prehlbuje jednota srdca“.⁶ Celému zhromaždeniu aj spolu s kňazom prislúcha prednášať stabilné, v jednotlivých omšiach vždy opakované spevy ako Krédo, Sanktus a Modlitbu Pána, zhromaždeniu tiež pripadá spev Kyrie a Agnus, podľa možnosti alebo v spolupráci so zborom tiež Glória. Zhromaždenie sa má tiež zúčastniť úvodného spevu omše, spevu na prípravu obetných darov a spevu na prijímanie, ktorých najobľúbenejšou formou sú v stredoeurópskych podmienkach tradičné chrámové piesne. Zhromaždeniu tiež prislúcha spev ďakovného hymnu po prijímaní.

Cirkevný hudobník plánuje a organizuje pripravuje spevy celého zhromaždenia, vedie ich, sprevádza organom, dopĺňa predohrami, medzihrami a pod., ak treba aj nacvičuje. Práve táto činnosť tvorí centrum poslania cirkevného hudobníka, najväčšiu a najpríznačnejšiu diel jeho práce. Ideálom je vnútorná účasť veriacich na liturgii, z ktorej vyplýva uvedomelá vonkajšia činná účasť, zodpovedajúca ich naturelu prípadne aj hudobnému vkusu, a tu sa úloha cirkevného hudobníka vyčerpáva najtvorivejším a najoriginálnejším spôsobom.

Na zhromaždenie veriacich je orientovaná aj **inštrumentálna hudba**, ktorú možno na predpísaných miestach tiež včleniť do liturgie, aby podporila ich vnútornú účasť na liturgii.

c) Spevák žalmu

Jeho úlohou je spievanie žalmu alebo iného biblického spevu medzi čítaniami. Dodnes (ba v zmysle liturgickej obnovy znovu) sa žalmy spievajú tak ako po tisícročia: na univerzálne melodické modely – staré gregoriánske tónusy alebo nové nápevy.

Predpis nariaďuje, aby spevák žalmu vedel spievať žalmy a mal dobrý prednes a výslovnosť.⁷ V tejto hudobne sympatickej a liturgicky čestnej úlohe sa vo farských spoločenstvách radi striedajú viacerí amatérski speváci a úlohou cirkevného hudobníka je spevák žalmu pripraviť a sprevádzať na

organe. Ak k tomu nie sú podmienky (napríklad vo všedných dňoch) cirkevný hudobník sám zastane tú úlohu.

d) Chrámový zbor

„Medzi veriacimi má osobitné liturgické poslanie zbor spevákov (schola cantorum), ktorému náleža starať sa o časti jemu vlastné podľa rozličných druhov spevu a podnecovať veriacich k činnej účasti na speve.“⁸

Chrámové zbory majú úctyhodnú tradíciu. Historici predpokladajú, že v kresťanských spoločenstvách už od začiatku bývali skupiny ľudí, ktorí rozvíjali duchovný spev. Pojem schóla sa už v prvom tisícročí kresťanstva vzťahoval na činnosť speváckych telies, ktorých poslaním bolo (a v zmenených podmienkach dodnes je) dbať o čistotu tradície gregoriánskeho spevu a starať sa o výchovu dorastu. Schóly sa tradične skladali z mužov a chlapcov a ich činnosť bývala v stredoveku (najmä od 10. storočia) vecou kléru. Svoje miesto v kostoloch mali schóly vpredu bokom od oltára. Rozvoj viachlasnej hudby si vynútil väčšie skupiny spevákov väčšieho hlasového rozpätia – teda mužských, ženských a detských hlasov. Takým skupinám hovoríme zbor spevákov (*chorus cantorum*) alebo **chrámový zbor** (*capella musica*) alebo jednoducho zbor. Z akustických dôvodov a pre prítomnosť žien sa v stavbe kostolov vyhradzovalo zboru zvláštne miesto, zvané chór mimo presbytéria, obyčajne na vnútorných balkónoch (empórach) v zadnej alebo bočnej časti. Historicky odôvodnená je vo veľkých kostoloch aj simultánna úloha zboru a schóly: zboru zostal spev ordinára a schóle spev propria.

Tridentský koncil akceptoval polyfóniu ako hudobný štýl možný pre liturgiu aj napriek nevyhovujúcim dobovým praktikám, keď sa do textov a hudby dostávalo veľa profánnych prvkov. Pripravil tak precedens aj pre rozvoj umelej duchovnej hudby nasledujúcich slohových období. Stáročiami sa nazbieral „poklad“ tvorby nesmiernej duchovnej a umeleckej hodnoty. Rozvíjali ho na niektorých miestach hudobníci v službách Cirkvi prípadne šľachty alebo miest. Na širokej základni bohoslužobného života však naďalej zostávali len najjednoduchšie formy liturgického spevu prípadne spontánny rozvoj ľudového duchovného spevu

ako prejavu ľudovej teológie. V 18. storočí sa v rámci demokratizácie života a myslenia začal zreteľne oddeľovať typ duchovnej hudby koncertantného rázu (hoci i naďalej pestovaného na pôde kostolov a v rámci bohoslužieb) a v minulom storočí sa rozvinuli viaceré hnutia za obnovu liturgie aj liturgickej hudby, ktorých cieľom bolo rozšíriť uvedomelú a hudobne aktívnu účasť veriacich na liturgii aj na menej slávnostné príležitosti, menšie kostoly a vidiek.

Druhý vatikánsky koncil prinavrátil chrámovým speváckym zborom ich pôvodné poslanie, aké mali už aj v časoch prvých kresťanov. Nariadil, aby jestvovali zbory spevákov pri katedrálach a iných významných kostoloch, v seminároch a rehoľných študijných domoch, ba aby sa zakladali, hoci aj malé, aj pri menších kostoloch.⁹ Všeobecné smernice RÍMSKEHO MISÁLA taxatívne vymenúvajú úlohy zboru v omši. Tie vyplývajú z logických princípov účasti veriacich na omši nezávisle od miestnych hudobných podmienok: pojem tzv. „omše s účasťou ľudu“¹⁰ neberie do úvahy akí hudobníci sú pritom poruke. Logika úlohy chrámového zboru je v tom, že v mene celého zhromaždenia prednáša texty, myšlienky či spevy, ktoré predpokladajú pravidelnú prípravu: teda premenlivé, podľa nediel a sviatkov liturgického roka meniace sa spevy, a tiež hudobne náročnejšie spevy. Alebo spieva striedavo so zhromaždením v antifonálnych alebo rezponzoriálnych hudobných formách. Naďalej však platí, že pri ostatných častiach omše zostáva zhromaždenie veriacich nezastúpiteľné (pripomenuli sme si ich v odsekoch o zhromaždení veriacich).

Z uvedeného vyplýva, že chrámové zbory sú dnes výlučne vecou amatérov, teda ľudí, ktorí sa takej tej činnosti venujú dobrovoľne „z lásky“ (k liturgii, hudbe, Cirkvi). Potvrzuje to aj bežná prax v zahraničí i u nás. V jednotlivých európskych krajinách vznikajú národné pokoncilové liturgické spevníky, v ktorých sa úloha chrámových zborov konkretizuje v notách a zároveň sa spontánne šíri aj nová tvorba pre chrámové zbory, vychádzajúca zo súčasnej štruktúry náboženského a hudobného života a vkusu.

Vo väčších európskych mestách s koncertným a operným životom sa po-

dediajú na činnosti chrámových zborov aj vysoko vyškolení profesionálni hudobníci, zväčša zamestnanci necirkevných hudobných inštitúcií. Takí majú ambíciu prichádzať do liturgie aj s hudobne náročnejšími skladbami, ktoré zodpovedajú stupňu ich interpretačného umenia. Je to ambícia veľmi ušľachtilá a časť veriacich i kléru ju s vďačnosťou prijíma, avšak určité nezrovnalosti v chápaní úloh účastníkov liturgie nastávajú vtedy, ak hudobníci zasahujú do domény celého zhromaždenia.¹¹

Cirkevný hudobník má v týchto veciach veľa dôležitých úloh. Ponajprv musí byť schopný založiť a viesť chrámový spevácky zbor. Ba aj viac zborov vo väčších farnostiach, kde je v nedelu viac omší, napríklad detský, mládežnícky a „velký“. Musí viesť dramaturgiu tých zborov, nácviky a skúšky. Predpokladá to u neho taký stupeň znalostí o liturgii a náboženskej pastoraľnej práci, aby jeho pôsobenie bolo liturgicky funkčné a aby veriaci pociťovali úlohu zboru ako duchovný prínos. Pri slávení liturgie obyčajne preberá cirkevný hudobník úlohu dirigenta, gitaristu alebo organistu, prípadne diriguje od organa.

e) Hudobné úlohy v hierarchii účastníkov liturgie

Všeobecné smernice RÍMSKEHO MISÁLA, ako najkonkrétnejšia norma pre formy slávenia omše uvádzajú liturgické poslanie, funkcie, úlohy, povinnosti a práva účastníkov liturgie v troch hierarchických kategóriách:

I. *povinnosti a služby vysvätených osôb* (biskupa, kňaza a diakona)

II. *povinnosti a služby Božieho ľudu*

III. *osobitné služby* (akolytu, lektora, speváka žalmov).¹²

O hudobných úlohách (s výnimkou spomenutého speváka žalmov) sa píše v posledných dvoch odsekoch týkajúcich sa povinností a služieb Božieho ľudu. Píše sa tu o úlohách speváckeho zboru (ako sme si to už vyššie pripomenuli) a s dodatkom, že to „*podobne platí aj o ostatných hudobníkoch, najmä však o organistovi*“ a že „*dobré je mať kantora alebo dirigenta, ktorý by viedol a sprežádzal spev ľudu. Keď niet speváckeho zboru, kantor má úlohu viesť rozličné spevy s patričnou účasťou ľudu.*“¹³ Tieto slovné formulácie si zaslúžia niekoľko poznámok.

Ponajprv si treba všimnúť, že v hierarchii účastníkov liturgie je cirkevný hudobník členom zhromaždenia veriacich, z liturgického hľadiska nevykonáva osobitnú liturgickú službu. To, že na rozdiel od ostatných veriacich v liturgii hrá, spieva alebo diriguje, je technickou stránkou veci, nie teologickou. Teda v liturgii je to inak než v koncertnom živote, kde účinkujúci tvoria protipól voči poslucháčom v hľadisku.

Dobré je všimnúť si aj stručnosť predpisu o hudobníkoch: nijaké dnes platné liturgické normy (ani konštitúcia) nekonkretizujú, čo má robiť organista, dirigent alebo zbornajster. Avšak s veľkou teologickou hĺbkou sa v liturgických predpisoch stanovuje cieľ „*posvätnéj hudby*“, jej požadovaná podoba a konkrétna štruktúra liturgie.

Vyzdvihnutá úloha organistu spomedzi ostatných inštrumentalistov vyplýva z liturgickej konštitúcie, podľa ktorej „*Píšťalový organ nech sa má v latinskej Cirkvi vo veľkej úcte ako tradičný hudobný nástroj, ktorého zvuk vie dodať obradom neobyčajného lesku a mohutne povznášať myseľ k Bohu a nebeským veciam.*“¹⁴

Pojem kantora je v slovenskej terminológii a praxi dosť nejasný.¹⁵ Vo východných liturgiách, kde sa nepoužíva organ, kantor vedie a začína spev, prípadne spieva sólové úseky spevu. V liturgii rímskeho obradu je hudobne logickejšie, ak spoločný spev zhromaždenia nepriamo vedie organista prostredníctvom vhodne volených praktík organového sprievodu. V západoeurópskych krajinách úloha kantora splyva s úlohou speváka žalmu, ba v rehoľných spoločenstvách sú kantori často vedúcimi organizátormi liturgického spevu (najmä v liturgii hodín).¹⁶

Poznámky

¹ Konšt. SACROSANCTUM CONCILIIUM, čl. 14.

² RÍMSKY MISÁL, všeobecné smernice, úvod, čl. 4. Tiež inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 14.

³ RÍMSKY MISÁL, všeobecné smernice, 73. 4. Tiež inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 5.

⁴ Inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 15a.

⁵ Inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 15b.

- ⁶ Inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 5. Tamže, čl. 16: „Niet slávnostnejšieho a krajšieho v liturgii, ako keď celé spoločenstvo vyjadrí svoju vieru a nábožnosť spevom.“
- ⁷ RÍMSKY MISÁL, všeobecné smernice, čl. 67.
- ⁸ Inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 19.
- ⁹ Inštrukcia MUSICAM SACRAM, čl. 19.
- ¹⁰ RÍMSKY MISÁL, všeobecné smernice, čl. 77 – 152.
- ¹¹ Problematika je obzvlášť chýlostivá v najmä súvislosti so skladbami z „pokladu“ starej duchovnej hudby, ktorá nebola vytvorená pre spev celého zhromaždenia. Napríklad z tzv. „ordinária“ alebo „omše“ v zmysle tradičnej hudobnej terminológie prislúcha zboru spievať dnes nanajvýš len Glória, kým ostatné časti sú úlohou celého zhromaždenia veriacich, prípadne aj kňaza a teda nie zboru.
- ¹² RÍMSKY MISÁL, všeobecné smernice, čl. 59 – 73.
- ¹³ Porov tiež inštr. MUSICAM SACRAM, čl. 21.
- ¹⁴ Konšt. SACROSANCTUM CONCILIUM, čl. 120.
- ¹⁵ Pojem kantora má aj historické významové nánosy, dnes neaktuálne: v minulosti bol „kantorom“ aj organista, učiteľ, „rektor“, profesor.
- ¹⁶ Aj najlepší odborníci na gregoriánsky chorál, vedci a pedagógovia svetového mena, vykonávajú v reholi benediktínov úlohu kantorov – to je ich riadne a pravidelné zamestnanie.

UNIVERSA – LAUS – DOKUMENT '80

o hudbe pri bohoslužbe

3. Speváci a hudobníci v kresťanskej bohoslužbe

3.1 Hudba bohoslužby – ako aj všetko liturgické konanie – musí mať predovšetkým na zreteli ľudí sláviacich liturgiu.

3.2 Liturgický úkon je spoločné konanie určitého zhromaždenia, ktoré sa zídne v určitý čas na určitom mieste. Slovo, spev a hudba zhromaždenia sa týkajú bez obmedzenia každého prítomného. Je celkom jedno, či sa niektorý element vykoná jednotlivcom, viacerými alebo všetkými spoločne, vždy je to konanie spoločnosti.

3.3 Rozdelenie hudobných úloh v bohoslužobných zhromaždeniach sa podľa času a miesta z rozličných dôvodov mnohonásobne menilo. Tak sa vysvetlí rozoznávanie medzi ľudom a zvláštnymi liturgickými službami čiastočne tým, že týmto spôsobom majú byť poznačené organický a hierarchický stav bohoslužobného zhromaždenia a zvláštny stupeň liturgického konania. Z tohto rozoznávanie však vyplynuli rozdiely vo zvláštnostiach rozličných hudobných kultúr: Napríklad môže byť spev vo verejnosti predspevom jednotlivca – muža alebo ženy – alebo chóru

alebo aj spoločným spevom, práve tak môžu byť rôznorodé formy počúvania a účasti na speve. Z hudobno-historického vývoja a k dispozícii stojacej hudby vyplynula účasť sólistov, chóru a inštrumentalistov.

3.4 Správne vykonanie služby v liturgii je nielen otázkou odbornej kvalifikácie alebo kompetencie. Vo viere účastníkov sa rozumie každé konanie jednotlivca alebo viacerých ako znamenie pôsobnosti Ducha Svätého. Preto sa liturgické úlohy v zmysle novozákonného diakona a chariziem považujú aj za služby, či sa už teraz odvodzujú od vysvätenia (za kňaza), zo stáleho poverenia alebo len z príležitostne pridelenej úlohy.

3.5 Odhliadnúc od zmien, ktoré sa stali alebo sa ešte stanú pri rozdeľovaní hudobných úloh v liturgii, možno rozoznávať:

- úlohu zhromaždenej obce,
- úlohu zvláštnych služieb (vedúci, diakon, žalmista, kantor atď.)
- úlohu zvláštnych skupín (chór, škola spevákov atď.)
- úlohu inštrumentalistov – medzi nimi pripadá v nemeckej rečovej oblasti organistovi zvláštny význam

– k tomu pripadá: – úloha textátora a komponistu,

– úlohu zodpovedného za prípravu a priebeh bohoslužby.

3.6 Spoločný spev zhromaždenia má vynikajúci význam a je nenahradiateľný. Aj keď nie sú k dispozícii: nijaký kantor, nijaká spevácka skupina, nijaký chór a nijaký organista, má obec vyznať svoju vieru ako odpoveď na zvestovanie slova "hymnami, žalmami a piesňami, ako ich duch prináša" (Kol 3, 16). Všetka ostatná hudba počas bohoslužby závisí od toho, či sú k dispozícii vhodní spolupôsobiaci, a od toho, ako by chcela obec tú alebo onú bohoslužbu sláviť.

4. Hudba kresťanskej bohoslužby ako hudba pre všetkých

4.1 Hudba bohoslužby je pre zhromaždenie znamenitým výrazom toho, čo sa deje. Zároveň je však úlohou, ktorá sa kladie na bohoslužbu sláviacej obci: Hudba sa musí dať v tomto zhromaždení predviesť a musí byť zhromaždeniu prístupná.

4.2 Základný stav hudby pri bohoslužbe je obvyčajne časťou všeobecnej

hudobnej kultúry, pokiaľ nevyžaduje nijaké špeciálne hudobné schopnosti a celej obci je bez ďalšieho prístupná. Normálne to platí pre obecný spev, platí to ale aj pre spev oných zvláštnych služieb, ktoré nemajú nijakú špeciálnu hudobnú úlohu, ale v bohoslužbe predspevujú: Kňaz, diakon, lektor.

4.3 Slávnosť bohoslužby môže byť obohatená rôznorodými formami muzicírovania, keď sú na to možnosti (speváci, chór, inštrumentalisti) a keď táto hudba zapadne do celkového plánu bohoslužby. Tu je obec spravidla poslucháčom. Jej vzťah k hudbe môže byť veľmi rôznorodý, podľa toho, či ide o vokálnu alebo inštrumentálnu hudbu, či je hudba sama liturgickým úkonom alebo doprovodom liturgického úkonu alebo zvukovým pozadím, a podľa toho, čo sú poslucháči zvyknutí počúvať. V každom prípade sa musí dať očakávať, že obec chápe hudbu ako prospešný prínos k jej bohoslužbe. Táto hudba sa však musí odlišovať od takej hudby, akú sú poslucháči zvyknutí počúvať.

4.4 Keď je v spoločnosti ešte živá tradícia hudobnej kultúry, využíva sa to pre hudbu bohoslužby. Konečne je dnes žiadúci určitý pluralizmus, aby neboli uprednostňované jednotlivé sociálne skupiny, vzdelanostné skupiny alebo osoby na škodu iných.

5. Slovo a spev v bohoslužbe

5.1 Ako židovská liturgia zvestuje veľké činy Boha a ďakuje mu za ne, tak je aj kresťanská liturgia od jej prvopočiatku zveľbovaním. Jeho vlastná forma výrazu je spev ako prostriedok radostného posolstva a chválospevu spasených. Zvláštny stupeň sa pripisuje v hudbe spevu, ktorý je spojený s biblickými a sakrálnymi slovami.

5.2 Pojem "spev" zahrňuje v sebe rôznorodé základné formy spievania. Rôzne formy výrazu sú: od recitatívu cez zvolanie a pieseň až k melizma (skupina nôt pripadajúca na jednu slabiku, melodická ozdoba).

5.3 Bohoslužba vyžaduje rozličné druhy a spôsoby spievania, lebo v nej sa používa reč v rôznych funkciách. Podľa literárneho použitia textu a predovšetkým podľa vzťahu, aký sa vytvorí medzi účastníkmi, sa myslí na určitých miestach sprostredkovanie posolstva, na iných prisvojenie si spievaného slova alebo spoločnosť utužujúca sila spievania alebo chválospev. Každý z rozličných funkcií reči zodpovedá rozličný pomer textu a hudby. Tí, čo slávia bohoslužbu, prisvojujú si slovo vždy rozličným spôsobom.

5.4 Pretože je zjavené slovo podstatná časť kresťanskej bohoslužby, dávala kresťanská liturgia už od začiatku prednosť funkcii reči ako komunikačnému prostriedku v zmysle posolstva obracajúceho sa na rozum. (porovnaj 1 Kor 14,15)

To však nevyklučuje iné funkcie reči v bohoslužbe: medziludské vzťahy, vzbudenie nálady, poskytovanie poetických elementov. Často získa hudba práve v týchto funkciách reči zvláštny význam a zvláštne možnosti.

5.5 Spev nie je ani pripojenie hudby k textu, ani prostriedok medzi hudbou a rečou. Je to prastarý prejav človeka, v ktorom sa slovo a tón spájajú. Pomocou slova môže hudba nazývať meno Boha Ježiša Krista. Pomocou spevu sa pokúša ľudský hlas prekonať hranice slova.

6. Hudobné nástroje v bohoslužbe

6.1 Zvláštna úloha, ktorá pripadá spevu ako hudbe spojenej so slovom nevyklučuje použitie inštrumentálnej hudby a vokálnej hudby bez slov v bohoslužbe. Či sa pritom použijú staré alebo elektronické nástroje (Synthesiser, Klavangwandler atď.), nerobí nijaký podstatný rozdiel. Ale pomenovanie "organ" pre elektronické nástroje nás nesmie mýliť, že tu ide o iné nástroje, ktoré majú svoje zvláštne predpoklady a možnosti. Aj použitie zvukovej techniky (gramofónové platne, zvukové pá-

sy) nie je nijaká základná otázka, ale otázka daných predpokladov a liturgicky a hudobne primeraných zvyklostí.

6.2 Kresťanská tradícia dočasne a na niektorých miestach vylúčila hudobné nástroje z liturgie. Ešte dnes sú výhrady proti určitým nástrojom, pretože sa považujú za pojem hudobnej kultúry, ktorá je s bohoslužbou nezlučiteľná. Inak predstavuje hudba spojená s použitím nástrojov – podľa možnosti aj došial v liturgii neobvyklých – v mnohých kultúrach humánnu a špirituálnu hodnotu. Jej včlenenie do hudby kresťanskej bohoslužby môže byť ziskom.

6.3 Vo väčšine kultúr sú pri sólovom a pri spoločnom spievaní priberané nástroje, ktoré ho sprevádzajú a dopĺňujú. Artikulujú rytmus, melódiu, zvuk, slová, podporujú spev a môžu patriť k zvláštnemu druhu a spôsobu určitých spevov a foriem muzicírovania. Inak môže byť použitie alebo nepoužitie inštrumentov liturgickým znakom.

6.4 V určitých prípadoch môže byť inštrumentálna hudba bohoslužobným elementom: napr. zvonenie, hudba k meditácii. Občas sa spája s liturgickým úkonom: Napr. pri procesii, pri bohoslužobnom úkone bez spevu. Pri takom použití môže inštrumentálna hudba napríklad objasniť dianie liturgických úkonov, dať ich priebehu určitý dôraz, vyjadriť slávnosť a podporovať kontempláciu. Konečne môže byť sama výrazom modlitby.

6.5 K spoločnému muzicírovaniu patrí, že každý spoluúčinkuje, ako vie. Aj pri muzicírovaní v bohoslužbe si možno ťažko predstaviť, že spoluúčinkujúci poskytnú len technický príspevok bez toho, že by sa začlenili do veriacej a sláviacej obce. Práve tak budú môcť skladatelia vo všeobecnosti vyhovovať lepšie požiadavkám bohoslužby obcí, keď sa na liturgii zúčastnia, počujú slovo a odpovedajú naň, takže sami lepšie cítia, ako by mohla obec svoju vieru zvýrazniť.

VÝVOJ GREGORIÁNSKEHO CHORÁLU

ÚPADOK A OBNOVA

AMBRÓZ M. ŠTRBÁK

Krása a prirodzená presvedčivosť pôvodných melódii oproti umeleckej prázdnote medicéjskeho prepracovania získala autentickéj tradícii ustavične rastúci kruh prívržencov. Práca mníchov zo Solesmes dostávala stále silnejšiu podporu vedcov a hudobníkov; obzvlášť po volaní autority Palestrinu pre Editio medicaea ako po historicky neudržateľnom dôkaze. Zbormajster Sixtínskej kaplnky, Lorenzo Perosi, vyprovokoval v roku 1889 v Ríme škandál. Zbor Sixtínskej kaplnky zaspieval pod jeho vedením gregoriánske spevy. So zadostučinením tak pred pápežom poukázal, že tieto spevy patria k pôvodnému repertoáru Capella Sixtina. Pápež napriek všetkým pokusom udržať neo-medicejské vydania, odobral vydavateľovi Pustetovi privilégiá a vplyv Mediceji postupne slabol.

Rozhodujúce zmeny nastali, keď na pápežský trón v roku 1903 nastúpil kardinál Sarto ako pápež Pius X. Už od roku 1893 sa spolu s jezuitom Angelom de Santi zaoberali otázkami nutnosti dať editovaným melódiám zo Solesmes cirkevno – právnu existenciu. V roku svojej volby vydal Pius X. Motu proprio *Tra le sollecitudine* zo dňa 22. XI. 1903, ktoré je právom označované ako „MAGNA CHARTA“. Oficiálne urovnalo cestu k novému vydaniu gregoriánskych spevov, v ktorých vidí tento pápežský dekrét pravlastnú hudobnú výrazovú formu Cirkvi a jej liturgie. Na základe Motu propria vymenoval pápež komisiu, ktorá sa mala venovať rekonštrukcii a novému vydaniu gregoriánskych spevov. Zasadala však iba trikrát a po veľmi zložitých problémoch sa rozpadla. Jej predsedom bol *Dom Joseph Pothier*.

Popri tomto historickom exkurze nemožno zabudnúť ani na dvoch vynikajúcich vedcov v oblasti gregoriánskeho chorálu, už spomenutého *Dom Josepha Pothiera* a *Dom André Mocquereaua*.

Dom Joseph Pothier sa narodil 7. XII. 1835 v Bouzemonte. Bol mníchom benediktínskeho opátstva Solesmes a kňazskú vysviacku prijal v roku 1858. Od roku 1893 bol priorom v Ligugé a od roku 1895 priorom a v roku 1898 opátom v St. Wandrille.¹ Pre obnovu gregoriánskeho chorálu mal priekopnícky význam. Tento výskum mu zveril už vyššie spomenutý opát Prosper Guéranger.

Zásady a podmienky bádania rozpracoval v hlavnom diele *Les mélodies 91 grégoriennes d'après la tradition*, ktoré vyšlo prvýkrát v roku 1880 v Tournai. Vytvoril teóriu oratorického rytmu², ktorú obšírne rozpracoval a vedecky podložil.

Prvým úspechom obnovy gregoriánskeho chorálu bol graduál pre potreby kongregácie benediktínov zo Solesmes vytlačený v Tournai v roku 1883. V roku 1895 vyšlo v Solesmes druhé prepracované a doplnené vydanie. *Dom Pothier* bol prezidentom už vyššie spomenutej pápežskej komisie. Vedúcimi osobnosťami tejto komisie boli okrem *Dom Pothiera* jeho žiak *Dom André Mocquereau* a nemecký muzikológ *Peter Wagner* (celá komisia sa skladala z 10 členov a 10 poradcov), ktorý presadzoval nemecký štýl a spôsob spievania gregoriánskeho chorálu. V spolupráci a so súhlasom časti tejto komisie vydal v roku 1905 Kyriale. Na vlastnú zodpovednosť potom uverejnil *Dom Pothier* (kvôli ťažkým zamotaným konfliktom

vnútri tejto komisie) *Graduale Romanum* (1908), *Officium za zosnulých* (1909), *Cantorinus seu Toni Communes* (1911) a *Liber Antiphonarius* (1912). Pritom šlo o tzv. Editio typica, ktorú vydala *Typografia Polyglotta Vaticana*, a preto sa tiež nazýva jednoducho Vaticana. Pre jej melodickú vyváženosť sa jej, žiaľ, dávala prednosť pred pôvodnými melódiami. Tým došlo k falšovaniu pôvodín.³ *Graduale Romanum* z roku 1908, prakticky postavený na základe *Liber Gradualis* zo Solesmes (1883) a jeho nového vydania 1895, už bolo jeho vlastné dielo. S *Graduale Romanum* sa predložilo oficiálne stanovisko, ale tri roky pred svojím vydaním, v roku 1905, keď bolo vydané Kyriale, bola konečná platnosť *Vaticany* popretá. V decembri 1905 navrhol generálny opát rádu benediktínov na zhromaždení opátov francúzskej kongregácie plán, ktorý predložil opát zo Solesmes.⁴ *Porthierovo* vydanie malo slúžiť ako dočasné, kým Solesmes malo pripraviť vydanie s konečnou platnosťou.⁵ Je potrebné dodať, že dodnes sa tento zámer neuskutočnil a dodnes nemá katolícka cirkev oficiálne vydanie gregoriánskych spevov. *Dom Pothier* zomrel 8. XII. 1923 v Conques, kde sa presťahoval s celým kláštorom St. Wandrille.

Druhou dôležitou postavou tohoto obdobia je **Dom André Mocquereau**. Narodil sa 6. VI. 1849 v Le Tessoualle. Bol rovnako mníchom zo Solesmes a žiakom *Dom Pothiera*. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1879. Základom jeho výskumu bolo štúdium rukopisov a priebežne s tým podporoval vydanie *Paléographie Musicale* (od 1889). Využíval poznatky mimoriadneho historického

Zázrak sv. Benedikta, chorálna kniha florentínskej školy (16. stor.)
foto: archív

kého významu až do tej miery, že mal začať výskum gregoriánskej paleografie, ktorý by bol predpokladom vytvorenia *Gregoriánskej semiológie*. Ako znalec rukopisov ustavične bojoval za najstaršiu a autentickú tradíciu vhodných vyvážených melódií. Stiesnený nevyhnutnosťou (priamy a žiaľ nie príliš šťastný príkaz pápeža Pia X. interpretovaný opátom Solesmes), ktorá šírila obnovené spevy v praxi liturgických slávností, podľahol žiaľ aj Mocquereau pokušeniu pochybného kompromisu. Vymyslel metódu, ktorá mala slúžiť ako návod na zjednotenie všetkých gregoriánskych spevov bez rozdielu. To malo platiť pre spevákov a sólistov vyhradených spevov. Dnes sa vo svetle semiológie ukazuje, že jeho metóda stojí v protiklade k faktom paleografickej vedy, o ktorej rozšírenie sa sám snažil. Pod tlakom vtedajšej situácie sa nechal zviest k unáhleným výpovediam o rytmickej hodnote paleografických znakov. V skutku posunul gregoriánske melódie do moderne koncipovaného rytmického systému. Zo starogréckej teórie hudby prevzal pojem – χρσνοζπωποξ prvý čas – ako Aristoxenos

vedajúcou notou).

Proti označeniu iktu sa postavil aj Dom Porthier, v tom čase už opát St. Wandrille, ktorý presadzoval tzv. žijúcu tradíciu. Toto rytmické označenie nebolo schválené ani kongregáciou pre liturgiu, ale napriek tomu sa skoro vo všetkých krajinách ujalo ako základná rytmická hodnota v interpretácii gregoriánskeho chorálu. Takúto rytmickú hodnotu ešte aj dnes uplatňujú v niektorých krajinách, napr. Poľsko, Slovensko.

Dom Mocquereau zomrel 18. I. 1930 v Solesmes.

Toto prvé obdobie obnovy možno hodnotiť ako pokus o návrat k tradícii. Napriek všetkým chybám, ktoré sa nám môžu zdať, je potrebné vidieť túto historickú etapu veľmi pozitívne a je nevyhnutné povedať, že za celou touto periódou stojí nesmierne namáhavá práca mníchov zo Solesmes. Je takisto zaujímavé pozorovať zápas o zachovanie čo najlepšej interpretácie a sledovať postoje hlavných predstaviteľov. Dom Pothier s „tradíciou vivante“ – ži-

júcou tradíciou a Dom Mocquereau s „tradíciou legitime“ – pravou tradíciou⁸.

Poznámky

- ¹ Leží vo Francúzsku, cca. 30 km od Rouenu.
- ² Metóda oratorického rytmu spočíva v tom, že rytmus gregoriánskych spevov je ponechaný na vnútorný pocit interpreta a na jeho chápatosť.
- ³ Je potrebné vedieť, že Dom Pothier bol ambicióznym skladateľom aj neogregoriánskych melódií. Naznačuje to napr. proprium sviatku Panny Márie Nanebovzatej uverejnené v *Graduale Romanum*.
- ⁴ V rovnakom zmysle vysvetľuje tiež II. vatikánsky koncil, keď žiada kritické vydanie pripravených vydaných kníh edície Vaticana.
- ⁵ Horeuvedená pápežská komisia stála od začiatku pred dilemou. Buď nasledovať najstaršie a tým autentické podoby stojacej tradície, alebo podľa princípu „žijúcej tradície“ pripustiť kompromis s vývojom, ktorý nastal v praxi gregoriánskeho chorálu v priebehu storočí. Predovšetkým sa proti sebe postavili dva smery: Dom Pothier, ktorý by z pastoračných dôvodov uprednostnil zmeny v pôvodných gregoriánskych melódiách a Dom Mocquereau, ktorý týmto koncesiam nárúživo odporoval a dôrazne obhajoval autentické pôvodiny.
- ⁶ 2. polovica 4. storočia pred Kristom, žiak Aristotela.
- ⁷ Pri rozhovore s odb. asistentom Mgr. X. Kainzbauerom použil asistent výraz ohľadom osoby Dom Mocquereaua ako Mocquereau 1 a Mocquereau 2, pretože z nevysvetliteľných príčin nastala zmena u tohoto významného muža gregoriánskej vedy, ktorý sa celou svojou osobnosťou snažil o najsprávnejšiu a najlepšiu interpretáciu gregoriánskych spevov.
- ⁸ Tradicio vivante charakterizuje názor, že iste sa spievalo správnejšie napr. v 9. storočí ako v 8. storočí a v 10. lešie ako v 9. storočí. To znamená, že v 19. storočí sa spieva lepšie ako v 10. storočí a preto je dovolené komponovať a upravovať gregoriánske spevy. Tradicio legitime znamená držať sa striktnie najstarších rukopisov a podľa nich rekonštruovať melódie. Tu však sa naráža na problém nedostatku času, ktorý André Mocquereau nevyriešil príliš šťastne.

Ave Maria

Mikuláš Schneider Trnavský

(1881 - 1958)

Skomponované: 11. XII. 1943

S
A

A - ve Ma - ri - a gra - ti - a ple - na

T
B

Do - mi - nus, Do - mi - nus te cum, a - ve

in mu - li - e - ri - bus et

Be - ne - di - cta tu in mu - li - e - ri - bus, a - ve,

Be - ne - di - cta tu in mu - li - e - ri - bus, a - ve,

be - ne - di - ctus fru - ctus ven - tris tu - i

be - ne - di - ctus fru - ctus ven - tris tu - i

be - ne - di - ctus fru - ctus ven - tris tu - i

be - ne - di - ctus fru - ctus ven - tris tu - i

Je - sus, Je - sus.

San - cta Ma - ri - a ma - ter De - i
ma - ter De - i
De - i

o - ra pro - no - bis pec - ca - to - ri - bus
o - ra pro no - bis pec - ca - to - ri - bus

nunc et in ho - ra, ho - ra mor - tis

nunc et in ho - ra, ho - ra mor - tis,

mor - tis no - strae, no - strae. A - men.

A - ve Ma - ri a, a - ve,

a - ve Ma - ri a.

Ó, Mária, Matka naša

Jozef Strečanský

(1910 - 1985)

Harm. úprava: Ján Čambál

1. Ó, Má - ri - a Mat - ka na - ša, ó, Ty Se - dem - bo - lest ná,
my sme Te - be za bo - les - ti vždy po - dľa - ni zo srd - ca.

Má - me nad Te - bou súst - rať, vi - diač tú Tvo - ju bo - lest, kto - rú

si s Kris - tom tr - pe - la, tiež i za Slo - ven - skú vlast.

2, My Slováci, Teba Matka, čo Patrónku vzývame.

Tvoje bóle preveliké často v mysli mávame.

[: Ved' si nás milovala, Bohu obetovala
a celý slovenský národ pod ochranu prijala.:]

Aus tiefer Not schrei ich zu dir

Text a melódia: Martin Luther 1524
harmonizácia: J. S. Bach, BWV 38/6

Aus tie - fer Not schrei ich zu dir, Herr Gott er - hör mein Ru
Dein gnä - dig' Oh - ren kehr zu mir und mei - ner Bitt sie öff - fen. }

denn so du willst das se - hen an, was Sünd und Un - recht

blei - ben?
ist ge - tan, wer kann, Herr, vor dir blei - - - - ben?

2, Es steht bei deiner Macht allein,
die Sünde zu vergeben,
auf daß dich fürchte groß und klein,
du einzig Heil und Leben.
Darum auf Gott will hoffen ich,
auf ihn will ich vertrauen mich
und seinem Wort vertrauen.

3, Und ob es währt bis in die Nacht
und wieder an den Morgen,
doch soll mein Herz an Gottes Macht
verzweifeln nicht noch sorgen.
Er ist allein der gute Hirt,
der Israel erlösen wird
aus seinen Sünden allen.

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef. The treble clef part includes a trill (tr) and grace notes (7). The bass clef part provides a harmonic accompaniment.

Second system of musical notation, continuing the piece with melodic lines in both staves.

Third system of musical notation, showing further development of the musical themes.

Fourth system of musical notation, featuring a more complex texture with multiple voices in both staves.

Fifth system of musical notation, concluding the piece with a final melodic flourish in the treble and a steady accompaniment in the bass.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The music is in 3/4 time and features a melodic line in the treble with various intervals and a bass line with chords and single notes.

Second system of musical notation, continuing the piece. It includes a trill (tr) in the treble staff. The bass line continues with rhythmic accompaniment.

Third system of musical notation, showing a steady melodic progression in the treble and a bass line with eighth-note patterns.

Fourth system of musical notation, featuring a more active treble staff with sixteenth-note passages and a bass line with sustained notes and some movement.

Fifth system of musical notation, the final system on the page. It includes a complex treble staff with rapid sixteenth-note runs and a bass line with long, sustained chords.

SVÄTÝ MIKULÁŠ prišiel k nám...

Určené pre mimoliturgickú detskú slávnosť so sv. Mikulášom

Hudba a slová
Bohuslav Mošat', SDB

First system of musical notation. Treble clef, common time (C). The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The melody in the right hand features eighth and sixteenth notes. A *cresc.* (crescendo) marking is placed above the staff in the second measure.

Second system of musical notation. Treble clef, common time. The piece continues with a piano (*p*) dynamic. A first ending bracket labeled "1." spans the final two measures. A *cresc.* marking is present above the staff.

Third system of musical notation. Treble clef, common time. The dynamic is marked *mf* (mezzo-forte). The melody continues with a *decresc.* (decrescendo) marking above the staff.

Fourth system of musical notation. Treble clef, common time. The dynamic is marked *mf*. The piece concludes this system with a *decresc.* marking. The system ends with a double bar line and repeat dots.

D.C. al Fine

Fifth system of musical notation. Treble clef, common time. This system begins with a second ending bracket labeled "2.". The dynamic is marked *cresc.* at the start, *f* (forte) in the second measure, and *ff* (fortissimo) in the third measure. The system concludes with a *Fine* marking.

Fine

Andante

Svä - tý Mi - ku - láš pri - šiel k nám, pri - nie - sol vzác - ne

Svä - tý Mi - ku - láš, čo nám dáš, pro - sí - me dar - ky
 Svä tý - Mi - ku - láš, - - dar - ca náš, - za všet - ko - ti - dnes

da - ry nám, pri - nie - sol vzác - ne da - ry nám.

aj pre nás, pro - sí - me dar - ky aj pre nás!
 vďa - čí - me, za všet - ko - ti - dnes vďa - čí - me.

Veselo

f Ra - duj - te sa, de - ti, spo - loč - ne, *tieskať* Mi - ku - láš pri - šiel k nám,

Vzác - ne dar - ky de - ťom pri - ne - sie Mi - ku - láš, pria - tel' náš,
 Za do - bro - ty veľ - mi sla - duč - ké Mi - ku - láš, vďač - nost' náš,

Mi - ku - láš pri - šiel k nám, Mi - ku - láš pri - šiel k nám,

Mi - ku - láš, pria - tel' náš, Mi - ku - láš, pria - tel' náš,
 Mi - ku - láš, vďač - nost' náš, Mi - ku - láš, vďač - nost' náš,

Mi - ku - láš pri - šiel k nám!

Mi - ku - láš, pria - tel' náš!
 do ne - ba vo - ved' nás!

Fine

NOVÝ BACHOV ORGAN V KOSTOLE SV. TOMÁŠA V LIPSKU

ULLRICH BÖHME

V meste Lipsko, kde Johann Sebastian Bach pôsobil v rokoch 1723 – 1750 ako Tomášsky kantor, sa bohužiaľ nezachoval žiaden organ z Bachovej éry. Nástroje, ktoré sa dnes v chráme sv. Tomáša nachádzajú sa značne odlišujú od zvukového ideálu 18. storočia. Žiaden z nich nemôžeme nazvať „Bachovým organom“. Preto v súčasnosti v tomto chráme, ktorý je z hľadiska starostlivosti o interpretáciu Bachovej hudby najdôležitejším miestom na svete, vzniká nový organ, na ktorom budú Bachove diela – tokáty, prelúdiá a fúgy, chorálové predohry a triá – znieť čo možno v najautentickejšej podobe. Kompletne dokončenie nástroja sa predpokladá na jeseň v roku 2000.

Nový inštrument sa stavia a intonuje podľa princípov stredonemeckého organárstva 18. storočia. Veľké organy tejto doby, charakteristické svojím hutným a zároveň jasným plénom, jemnými a výraznými jednotlivými registrami, čerstvým organovým vzduchom a citlivou hracou traktúrou sú ideálne pre zvukový svet Bachovej organovej hudby.

Nový organ bude stáť na severnej empore Tomášskeho kostola, oproti tzv. Bachovmu oknu.

Po konkurze, na ktorom sa zúčastnili organárske firmy z Nemecka a Francúzska, rozhodli sa zodpovední pre návrh Geralda Woehla z Marburgu. Jeho projekt sa už v počiatkovej fáze tešil veľkému záujmu doma i v zahraničí.

Architektúra organovej skrine

Gerald Woehl sa vo svojom návrhu nechal inšpirovať tvarom tzv. Scheibe-Orgel zo zničeného Paulín-

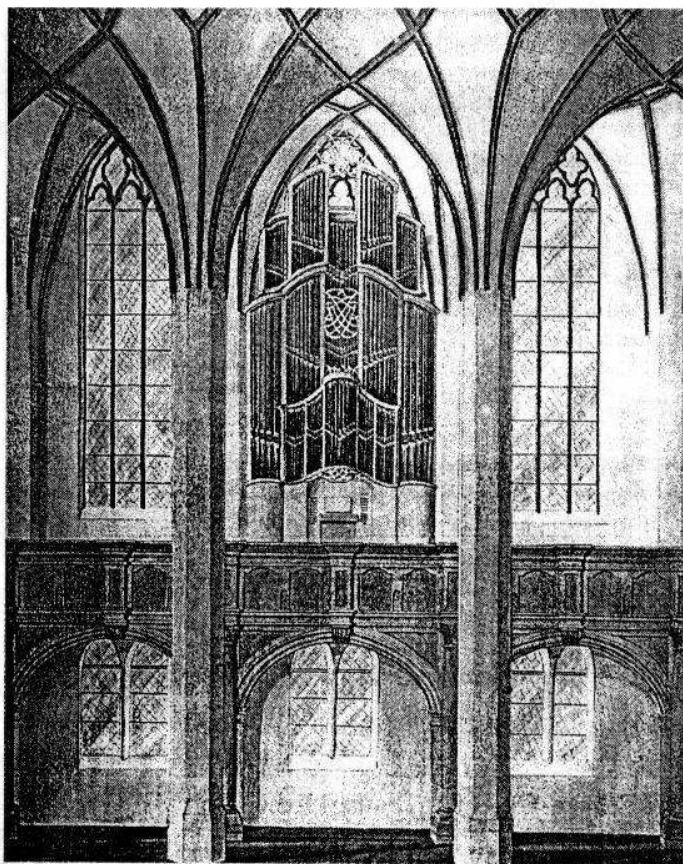
skeho, resp. Univerzitného kostola v Lipsku. Johann Sebastian Bach tento organ v roku 1717 vyskúšal a vyslovil dobrozdanie. Hoci je na organovej skrini možné rozoznať vplyv jej historického vzoru, nezamľčuje svojím tvarom jej vznik v dvadsiatom storočí.

Zvukový koncept

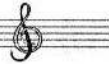
Nový inštrument je od základov postavený na barokovej zvukovej koncepcii: geniálna dispozícia Johanna Christopa Bacha (Bachovho strýka), mestského organistu v Eisenstadte z roku 1698, ktorú navrhol pre kostol sv. Juraja v Eisenstadte. Johann Sebastian zažil ako dieťa vznik tohto organa a musel ho značne ovplyvniť. Opätovne totiž pri kolaudáciách organov spomínal zvukové farby, ktoré poznal z tohto nástroja.

Bachov organ v Tomášskom chráme bude mať 61 registrov (medzi nimi dva 32' a osem 16') rozdelených na

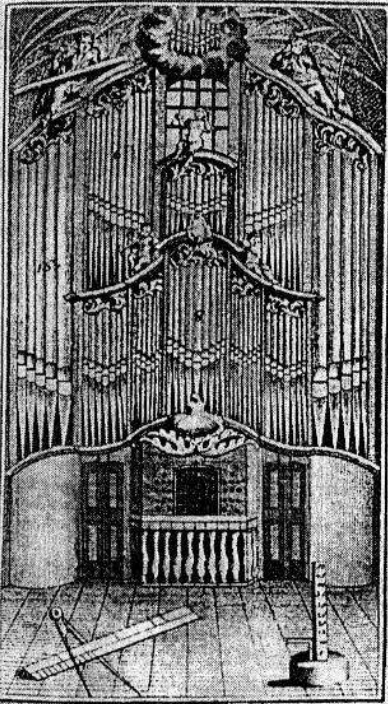
4 manuále a pedál. Ak myslíme v intenciách baroka, je veľkosť tohto nástroja monumentálna (napríklad najväčší organ Gottfrieda Silbermana v drážďanskom dvornom kostole mal 47 registrov, 3 manuále a pedál). Takisto jasavý, hutný a prenikavý zvuk pléna najväčších Silbermanových nástrojov, ako aj rozmanité lúbezné farby durínskych barokových organov, ktoré sú také dôležité pre predvedenie rozdielnych afektov bude možné zrealizovať na novom organe. Nástroj sa stavia

Návrh prospektu nového organa, Gerald Woehl

Facillies Orgel in Leipzig.

Das Corpus ist ein Orgel, das für ein Stück in der Kirche in Leipzig gebaut.

Rytina organa, ktorý stál kedysi v Univerzitnom kostole v Lipsku s rukopisnými poznámkami Andreasa Silbermanna

v chórtónovom ladení, charakteristickým pre 18. storočie, t.j. o tón vyššie ako dnešné temperované ladenie. Pri hre s barokovými sláčikovými a dycho- vými nástrojmi je možné použiť čisto mechanickú spojku pre celý organ, ktorá posunie ladenie zo 465 Hz na 415 Hz. Veľké Bachove organové diela je takisto možné predviesť v obidvoch ladeniach. Tým sa otvárajú jedinečné interpretačné možnosti.

Organ firmy Schuke

Organ firmy Schuke, ktorý postavili v chráme sv. Tomáša v roku 1967 pre miestni firma Alexander Schuke z Po-stdam do Dómu St. Marien pri Berlíne, kde ho nainštaluje v rozšírenej veľkosti. Farské spoločenstvo dómu tak dostane do používania primeraný nástroj do svojho nedávno obnove-ného chrámu, ktorý bol zničený v II. sve-tovej vojne.

Zbierka na Bachov organ

Polovicou sumy, 1 000 000 DM prispe- la firma Allianz AG. Zvyšnú časť zaob-

staráva Spolok Tomášskeho kostola – Bach 2000.

Pre spozorov sa ponúkala možnosť financovať stavbu celého registra s ná- pisom mena darcu.

Na Bachovom organe sa v júli 2000 uskutočnila prestížna medzinárodná Bachovská súťaž a tradičné Bachovské slávnosti.

Podľa nekrológu Bach často ľutoval, že „nikdy nemal k stálej dispozícii dos- tatočne veľký a dostatočne dobrý or- gan“. Tento sen splnil Tomášsky kostol svojmu veľkému kantorovi aspoň 250 rokov po jeho smrti.

Dispozícia Bachovho organa v Tomášskom chráme v Lipsku

BRUSTWERK · I. manuál

Grob Gedackt	8'
Klein Gedackt	4'
Principal	2'
Super Gemßhörlein 2fach	
Quint-Sexta 2fach	
Sieflit	1'

HAUPTWERK · II. manuál

Bordun	16'
Principal	8'
Violdagamba	8'
Rohrflöth	8'
Quinta	6'
Octav	4'
Nassatquint	3'
Superoctav	2'
Queerflöth	2'
Sesquialtera 3fach	
Mixtur 6fach	
Cimbel 3fach	
Fagot	16'
Trombetta	8'

OBERWERK · III. manuál

Quintaden	16'
Principal	8'
Gedackt	8'
Gemßhorn	8'
Flauta doux	8'
Octav	4'
Hohlflöth	4'
Hohlquint	3'
Superoctav	2'
Plockflöth	2'
Sesquialtera 3fach	
Scharff 5fach	

Vox humana	8'
Hautbois	8'
Tremulant	

UNTERWERK (ECHO) · IV. manuál

Barem	16'
Still Gedackt	8'
Quintaden	8'
Principal	4'
Nachthorn	4'
Spitzflöth	4'
Spitzquint	3'
Octav	2'
Schweitzerflöth	2'
Rauschquint	1 ^{1/3} '
Superoctävlein	1'
Cimbel 3fach	
Regal	8'

PEDAL

Großer Untersatz	32'
Principal	16'
Violon	16'
Sub Bass	16'
Octav	8'
Gedackt	8'
Quintaden	8'
Superoctav	4'
Bauerflöth	1'
Mixtur 6fach	
Posaun Bass	32'
Posaun Bass	16'
Trombet	8'
Cornet	2'
Glockenspiel	2'

Rozsah „Chorton“:
manuál C – f³, pedál C – f¹

Rozsah „Kammerton“:
manuál C, D – f³, pedál C, D – f¹

Spojky: OW-HW (III-II), UW-HW (IV-II), HW-P, OW-P

- tremolo pre celý organ – 2 cimbalové hviezdy – vtáčí spev – „Kammerkop- pel“ pre celý organ – 4 klinové mechy

(Prof. Ulrich Böhme je organistom v chráme sv. Tomáša v Lipsku. – Red.)

preklad: Stanislav Šurin

(Prevzaté z časopisu *Ars organi*, ročník 48, č. 2, jún 2000.)

ORGAN V RÍMSKO-KATOLÍCKOM KOSTOLE V BÁČI

MARIAN ALOJZ MAYER

Dvojmanuálový organ v Báci postavil doteraz neznámy organár pre františkánsky kostol v Komárne v roku 1779. Z Komárna organ preniesli do Báci v rokoch 1809 – 1810. Nástroj je zachovaný takmer v intaktnom stave. Známe sú väčšie opravy v rokoch 1856 a 1882. Posledne spomínajú opravy urobil organár György Benz. Pri jednej z neskorších opráv boli oba manuály napevno spojené a dvojmanuálová klaviatúra bola nahradená jednoduálovou. Koncom 1. svetovej vojny ohrozovala perspektíva píšťaly organa rekvirácia na vojnové účely. Nakoľko už vtedy sa nástroj chápal ako „pamiatkový“, nepoužili píšťaly na tento účel. Ďalší osud nástroja však nebol priaznivý. Niekoľko posledných desaťročí sa organ vôbec nepoužíval. Vďaka iniciatíve organológa Dr. Otmára Gergelyiho sa pripravovala jeho oprava. Od roku 1977 bol nástroj čiastočne rozobratý. Časť dreveného materiálu nakonzervovali. Nástroj sa však podarilo svojmu účelu vrátiť až v deväťdesiatich rokoch 20. storočia. Uskutočnila sa jeho citlivá oprava spojená s doplnením chýbajúcich kovových a nahradením črvotočom poškodených drevených píšťal.

Hracia i registrová traktúra organa sú mechanické, vzdušnice zásuvkové. Sedem registrov hlavného stroja a tri pedálové registre sú umiestnené v päťdielnej bohato zdobenej organovej skrini. Len tri registre pozitívu stoja v trojdielnej skrini, ktorá je umiestnená v zúženej časti sokla organovej skrini

ako tzv. spodný pozitív. Hrací pult sa nachádza na zadnej stene organovej skrini. Výhľad na oltár umožňuje organistovi otvor nad píšťalovým polom pozitívom. Drevené registrové manubria sú umiestnené v dvoch zvislých radoch po stranách manuálových klaviatúr. Klaviatúry majú opačnú farbu klávesov. Ich rozsah je C – c³ s krátkou spodnou oktávou (chýbajú tóny Cis, Dis, Fis, Gis). Pedálová klaviatúra má rozsah C – a. Je to tiež krátka spodná oktáva – 18 klávesov a tónov. Skutočný tónový rozsah pedálu je zhodný s klávesovým rozsahom. Vedľa pedálovej klaviatúry je páčka, ktorou sa ovládal tremulant.

Dispozícia organa podľa umiestnenia na vzdušniciach

Hlavný stroj – II. manuál

Rozsah: C – c³ s krátkou spodnou oktávou, horná manuálová klaviatúra.

Principál 8' – časť píšťal stojí v prospekte (pôvodné píšťaly z organového kovu).

Oktáva 4' – časť píšťal stojí v prospekte.

Bourdon 8' – drevené kryté píšťaly, zväčša nové.

Flauta 4' – drevené otvorené píšťaly, v diskante cylindrické píšťaly z organového kovu.

Kvinta 2^{2/3}' – cylindrické otvorené píšťaly z organového kovu.

Oktáva 2' – cylindrické otvorené píšťaly z organového kovu.

Mixtura 3x C - 1 1/3' + 1' + 2/3' – oktavové repetície na tónoch c¹, c². Píšťaly mixtúry sú nové.

Dolný pozitív – I. manuál

Rozsah: C – c³ s krátkou spodnou oktávou, spodná manuálová klaviatúra.

Principál 2' – časť píšťal stojí v prospekte, na tóne f¹ je oktavová repetícia. Od tohto miesta pokračuje register v polohe 4'.

Bourdon 8' – v celom rozsahu drevené kryté píšťaly.

Flauta 4' – v celom rozsahu drevené kryté píšťaly.

Tremulant – pôvodný, umiestnený vo vzduchovom kanáli. V súčasnosti je nefunkčný.

Pedál

Rozsah: C – a

Oktávbas 4' – drevené otvorené píšťaly.

Subbas 16' – drevené kryté píšťaly.

Oktávbas 8' – drevené otvorené píšťaly. Na manubriu označený názvom *Violon 8'*.

Nástroj nemá manuálovú ani pedálovú spojku. Názvy registrov na kruhových rôznofarebných terčikoch pochádzajú z opravy G. Benzca, prípadne z ešte neskoršej opravy.

TRNAVSKÉ ORGANOVÉ DNI 2000

Bachova spoločnosť na Slovensku v spolupráci s mestom Trnava a Západoslovenským múzeom v Trnave usporiadali v dňoch 13.8.-31.8. 2000 5. ročník Medzinárodného organového festivalu *Trnavské organové dni 2000*. V Dóme sv. Mikuláša a vo Františkánskom kostole odzneli skladby našich i zahraničných skladateľov. Súčasťou festivalu bol kurz pre chrámových organistov. V rámci jubilejného – 5. ročníka festivalu organizátori pripravili pozitívne prekvapenie. Oproti minulosti rozšírili totiž jeho program o jeden organový koncert. Súčasťou *Trnavských organových dní 2000* bol aj vokálno-inštrumentálny koncert starej hudby, prednášky zahraničných a domácich osobností (J. Trummer, J. Schultz).

V nedeľu 13. augusta o 20,00 zahájila festival interpretka pôvodom zo Slovenska, žijúca v Taliansku, organistka rímskeho Kostola S. Gioacchino e Anna, Zuzana Janáčková. Predviedla program s tradičnou dramaturgiou obsahujúci diela J.S. Bacha, F. Liszta, Ch.M. Widora a L. Vierna. Úvodné Bachovo *Prelúdium a fúga C dur BWV 545* bolo muzikálne, s pekne vystavanou architektúrou skladby, i keď celkovo trochu opatrné. Výhrady sú možné voči romantizujúcej registrácii chor. predohry „*O Mensch, beweine dein Sünde gross*“ BWV 622 - obsahovala len 8', 4', 2' (stopové) flautové hlasy. Treba tu však spomenúť neskororomantickú provenienciu organa v trnavskom Dóme. Chorálové spracovanie „*Komm Gott Schöpfer, Heiliger Geist*“ BWV 667 popri vhodnej plénovej registrácii a hre plnej entuziazmu postrádalo väčšiu rytmickú koherenciu. Lisztovo *Prelúdium a fúga na BACH* navodilo dojem o pomerne častom styku Janáčkovej s týmto dielom. Zahrala ho technicky zdatne a hudobne vyspelo. Kontrast priniesol ľahší žáner – *Andante* a *Scherzo* z Widorovej Štvrtej symfónie, Op. 13. Interpretka ho podporila registračne – spočiatku pekne vybratými flautami, neskôr nápaditou variá-

ciou klarinetu s alikvotnými hlasmi. *Finále z Viernovej Prvej symfónie, Op. 14* bolo efektnou bodkou koncertu – zahraté so sympatickým oduševnením a spevnosťou.

17. augusta sa predstavil organista varšavskej Katedrály Sv. Jána Krstiteľa Wojciech Szwejkowski. Na úvod hral odvážne vybratú Bachovu *Toccatu F dur BWV 540*. Odvaha sa tu negatívne prejavila v technickom zvládnutí manuálovej a pedálovej hry. Muzikálne hral Szwejkowski chorálové spracovanie BWV 658. I tu však boli prítomné technické nedostatky aj tempová nevyváženosť. Nasledujúca skladba poľského autora M. Szuryńského *Chaconne, Op. 14* predstavovala dosť nevydarený regerovský plagiat, i keď s určitými náznakmi východoslovenského melosu. Niektoré jej miesta pripomínali Bachovu *Pasacagliu*. Romantické chorálové spracovanie – kolorovaný cantus v sopráne – predstavovala skladba ďalšieho poľského komponistu F. Nowojeskeho, v ktorej vynikla interpretova muzikalita. Tretím predstaveným poľským skladateľom bol T. Paciorkiewicz. Jeho modálne koncipovaná *Gotickeá fantázia* priniesla závan modernosti do dramaturgie koncertu. Na

záver zaznela populárna kompozícia H. Muleta „*Tu es petra...*“.

20. august – David di Fiore zo Spojených štátov. V Bachovej Fantázii BWV 542 sa prejavila originalita ozdobovania a registrácie. Zaujímavá, s výnimkou jedného torzovitého echa na inom manuáli, vyznela fúga v netradičnej flautovej registrácii. Atraktívna Karmelitánska suita od J. Francaixa upútala nápaditou registráciou a prácou s tempom. V závere skladby sa Fioremu podarilo spôsobom hry (rytmizáciou) navodiť dojem francúzskeho nástroja. Veľmi málo sa dá vytknúť *Reubkeho Sonáte na Žalm 94.*, ktorú interpret predviedol ako svoju osobnú premiéru. Ďalšou skladbou interpretovanou na koncerte boli džezové *Mozartove premeny* od Z. Gardonyi. Nakoniec zaznelo *Studio sinfonico* od M. E. Bossiho. Efektná romantická pedálova etuda zavrhla prinajmenšom čo do technickej kvality najlepší organový koncert festivalu.

24. augusta hral Massimo Nosetti, taliansky organista Kostola Sancta Rita v Turíne. Recitál predstavil diela, ktoré sú u nás menej známe. Po úvodnej *Bachovej Passacaglii*, zaznelo *Andante sostenuto* z Widorovej *Gotickej*

C. Flodén, S. Stubbs a orchester Solamente Naturali

symfónie, Op. 70. Spestrením boli aj skladby talianskeho neskorého romantika *M.E. Bossiho*, či *M. Regera*, *J. Jongena* ako aj interpretova improvizácia na pieseň *Matka božia trnavská* – jediná na tohtoročnom festivale, ktorou potvrdil, že jeho pedagógom bol *J. Langlais*. Hoci bol Nosettiho koncert interpretačne kvalitný z hľadiska hudobného i technického, priniesol predovšetkým dramatické pozitíva.

27. augusta bol vo Františkánskom kostole vokálno-inštrumentálny koncert, tvorený dielami *J. S. Bacha* a *G. F. Händela*. Účinkovali *Stephen Stubbs* (USA) - dirigent, lutna, *Musica Vocalis* (SR) - zbormajster *B. Kostka*, *Solamente Naturali* (SR) - koncertný majster *M. Valent*, *Noemi Kiss* (MR) - soprán, *Cecilia Flodén* (Švédsko) - flauta. Už v *Händelovej Overtüre D-dur HWV 337* pre flautu, 2 hoboje, fagot, teorbu, sláčiky a basso continuo z roku 1730 potvrdila interpretácia celého ansámbľu prax autentického predvedenia. *Stubbs* dirigoval a zároveň hral na lutne alebo čembale. Aj to bola bežná súčasť dobovej interpretácie. V kantáte „*Ich habe genug*“ *BWV 82* pre soprán, flautu, sláčiky a basso continuo bol výrazný prínos sopranistky *Noemi Kiss* – presvedčivá výslovnosť a prídžžanie sa významu textu vo výraze spolu s originálnou farbou hlasu. Ba-

chovo moteto „*Komm, Jesu, komm*“ *BWV 229* pre dva zборы a sláčiky tvorilo jeden z dvoch vrcholov koncertu po stránke dramatickej aj interpretačnej. Po *Bachovej Suite h-mol BWV 1067* bol podobným momentom záverečný *Žalm* Nr. 110 „*Laudate pueri Dominum*“ *HWV 237* pre soprán, zbor, hoboje, sláčiky a continuo z *Händelových „Karmelitánskych vešpier“*. Interpretáčny výkon sólistov, zboru i orchestra bol pozitívne ovplyvnený osobnosťou dirigenta *S. Stubbsa*, orchester navyše hudobnosťou a štýlovým poňatím koncertného majstra *M. Valenta*. *Stubbsova* erudícia a skúsenosti s interpretáciou starej hudby a jeho bezprostredná muzikalita boli stimulom pre maximálny výkon interpretov. V zbere (najmä ženskej časti) zneli hudobne i technicky vyspelé hlasy, čo sa prejavilo aj na celkovom výkone. Inštrumentálny ansámbel bol zložený o.i. z kópií historických nástrojov (čembalo, flauto traverso, lutna, teorba, viola da gamba). Na hre sláčikov zaujala snaha o dobovú autenticitu ozdobovania a smykovania ako aj práce s dynamikou. Aj koncert bol podnetným projektom zoznamovania našej verejnosti so súčasťou interpretáciou starej hudby. *Trnavské publikum* malo vzácnu možnosť estetického zážitku zo sakrálného hudobného pokladu Európy, čo

potvrdilo aj svojou početnou prítomnosťou, vrátane primátora mesta. Tento projekt starej hudby sa dá označiť za jednu z najlepších produkcií tohtoročnej hudobnej sezóny na Slovensku.

31. augusta sa na záverečnom koncerte festivalu *Trnavské organové dni 2000* predstavil organista *Imrich Szabó* (SR). Predviedol monotematický program, zložený z diel *F. Liszta*. Jeho interpretácia niesla znaky korektnosti. V *Prelúdiu a fúge na BACH* ako aj vo variáciách na „*Weinen, klagen*“ účinne pracoval s akustikou kostola vhodným využitím dozvuku. Vo *Fantázii a fúge na „Ad nos, ad salutarem undam“* sa pozitívne prejavila neskororomantická proveniencia dómskeho organa, ktorý je priam určený na interpretáciu tohto druhu organovej literatúry. *Szabó* v nej využil zvukovo-farebné vlastnosti nástroja a dosiahol tým želaný účinok. Interpretácia *Lisztových organových diel* (najmä *Ad nos, ad salutarem undam*) zaujala o to viac, že až dodnes znejú pre svoju technickú náročnosť pomerne zriedkavo.

Trnavské organové dni 2000 aj svojim jubilejným 5. ročníkom jednoznačne obohatili naše letné hudobné dianie. Treba veriť, že tomu tak bude i v budúcnosti.

Mário Sedlár

ĽUDOVÍT RAJTER

(Pezinok 30.7. 1906 – Bratislava 6.7. 2000)

Prof. Rajter patril k najvýznamnejším osobnostiam slovenskej kultúry. Bol osobnosťou všestranného intelektu a zároveň geniálnym dirigentom a skladateľom. Svoje vedomosti získal na najvýznamnejších hudobných školách bývalej monarchie. Prof. Rajter nás spájaj s tradíciou. Svojím láskavým prístupom k mladším generáciám vždy štedro rozdával svoje duchovné bohatstvo a skúsenosti. Pri pietnej rozlúčke s ním v koncertnej sieni

Slovenskej filharmónie zaznela veta: „Bol tým, o čo sa my dnes všetci snažíme. Bol EURÓPANOM. A bol ním od narodenia.“

(Redakcia)

Základné hudobné vzdelanie získal *Ľudovít Rajter* od svojho otca – učiteľa a regenschoriho. Neskôr sa vzdelával na *Mestskej hudobnej škole* v Bratislave u dómskeho regeschoriho *Alexandra Albrechta*. Na *Hudobnej škole* pre

Slovensko v Bratislave študoval teóriu a hru na klavír u *Frica Kafendu* u violončelo u *Rudolfa Rupníka*. V rokoch 1924 – 1929 študoval na *Hochschule für Musik und darstellende Kunst* vo Viedni (*Clemens Krauss* a *Alexander Wunderer* – dirigovanie, *Franz Schmidt* a *Joseph Marx* – kompozícia, *Friedrich Buxbaum* – violončelo). Na *Majstrovskej škole Vysokéj hudobnej školy Ferencza Liszta* v Budapešti mu bol v ro-

foto:archív rodiny Rajterovej

koch 1930 – 1932 pedagógom kompozície Ernő Dohnányi.

Svoju pedagogickú činnosť na Mestskej hudobnej škole v Bratislave začal v roku 1929. Bol prvým dirigentom Maďarského rozhlasu v Budapešti (1933 – 1945), súčasne v rokoch 1938 – 1945 pedagogicky pôsobil na Vysokej škole Ferencza Liszta najprv ako mimoriadny, od roku 1941 ako riadny profesor.

V rokoch 1946 – 1949 bol šéfdirigentom Symfonického orchestra Čs. rozhlasu v Bratislave. Ako člen „Prípravného výboru Slovenskej filharmónie“ sa podieľal na vzniku tejto významnej národnej kultúrnej inštitúcie. Tu pôsobil v rokoch 1949 – 1976 ako prvý dirigent (roku 1999 ho Slovenská filharmónia vymenovala za svojho čestného šéfdirigenta). V rokoch 1968 – 1977 bol súbežne opäť šéfdirigentom SOČ-Ru v Bratislave. Bol stálym hosťujúcim dirigentom Rozhlasového symfonického orchestra v Bazileji (1968 – 1969). Symfonický orchester Savaria v Szombathelyi zvolil v roku 1991 Prof. Rajtera za svojho doživotného šéfdirigenta. Počas celej svojej dirigentskej kariéry spolupracoval pravidelne s vedúcimi európskymi orchestrami (o. i. Česká filharmónia, Wiener Symphoniker, Berliner Symphonieorchester, Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara). Popri veľkom európskom symfonickom repertoári neúnavne a pravidelne uvádzal hudbu svojich súčasných, nevynímajúc desiatky premiér maďarských skladateľov v čase svojho pôsobenia v Maďarsku a nepre-

hladného množstva premiér kompozícií slovenských skladateľov najmä po roku 1945. Realizoval veľký počet gramofónových, rozhlasových a televíznych nahrávok z oblasti svetového a domáceho reperoáru pre domáce i zahraničné spoločnosti.

Od vzniku Vysokej školy múzických umení v Bratislave roku 1949 až do roku 1976 bol na nej pedagogicky činný, od roku 1951 ako vedúci pedagóg dirigentskej triedy (roku 1991, v rámci rehabilitačných konaní, menovaný profesorom).

V roku 1966 viedol majstrovské dirigentské kurzy Letnej akadémie Mozarteum v Salzburgu, roku 1994 bol vedúcim majstrovských kurzov dirigovania v Orviete (Taliansko). V rokoch 1983 – 1992 pravidelne pracoval na Stretnutiach Slovenskej hudobnej mládeže ako dirigent Orchestra Slovenskej hudobnej mládeže.

Ludovít Rajter je nositeľom početných domácich i zahraničných, štátnych, mestských, kultúrnych a spoločenských vyznamenaní (o. i. Doctor honoris causa, New York College of

Music – 1936, Cena mesta Bratislavy – 1949, národný umelec ČSSR – 1989, Cena primátora mesta Bratislavy – 1994, Cena Bartók-Pásztory/ Bartók-Pásztory Dív – 1994, Rad Ludovíta Štúra I. triedy – 1997, Čestný kríž pre vedu a umenie Rakúskej republiky I. triedy / Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst der Republik Österreich – 1997, čestný člen Maďarskej akadémie umení – 2000).

V oblasti kompozície predstavuje v slovenskom hudobnom prostredí štýlovo osobitý prejav. Jeho tvorba vyrastá z koreňov viedenskej a budapeštianskej kompozičnej školy (Franz Schmidt, Ernő Dohnányi, Béla Bartók, Alexander Albrecht). Jej charakteristickými črtami sú originalita v rámci pravidiel tradície, prehľadnosť vo forme i harmónii, koncentrovanosť, vyváženosť racionálneho a emocionálneho prvku, zmysel pre humor i lyriku. K najväčšej koncentrácii a čistote jeho kompozičného jazyka dochádza v komorných dielach neskorého tvorivého obdobia.

R.

Bližšie o osobnosti Prof. Rajtera v článku *Náš hosť Ludovít Rajter in memoriam*. Hudobný život č. 7 – 8, 2000

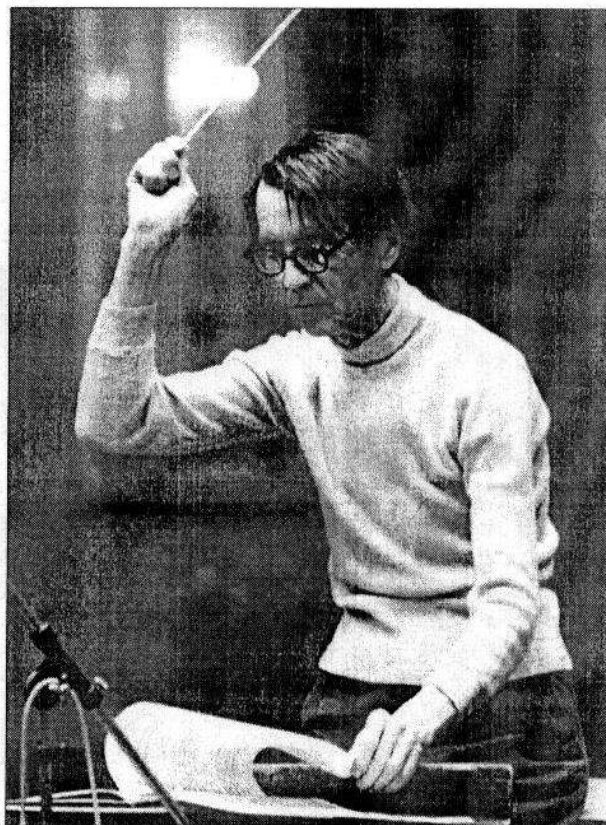

foto:archív rodiny Rajterovej

ZUSAMMENFASSUNG

Anton Konečný

Adaptation der Gesänge aus dem JKS in dem neuen liturgischen Gesangbuch

Eine Studie von Anton Konečný beschäftigt sich mit der Verwendung der Lieder aus dem Gesangbuch, das vor dem II. Vatikanischen Konzil zusammengesetzt worden war und „Einheitliches Katholisches Gesangbuch“ (JKS) heisst, in dem neuen, zurzeit in Vorbereitung sich befindenden, nationalen katholischen Gesangbuch. In diesem Teil der Studie verwertet der Autor alle Adventslieder aus der Sicht der Liturgie des II. Vaticanums. Nach dem liturgischen Gedanken machte er eine Auswahl für ihre Verwendung als Propriumsgesänge. Es ist möglich, gewisse Verse der Kompositionen aus dem JKS ohne Text zu verwenden, und andere benötigen Veränderungen. Meistens ist es aber nötig, zusätzliche Verse hinzufügen. Die Gesänge, die die Liturgie beschreiben, finden am wenigsten Verwendung.

Amantius Akimjak

Zwischengesänge in der erneuerten Liturgie

Nach dem II. Vatikanischen Konzil haben die Psalmen einen besonders wichtigen Platz in der Liturgie. Der Artikel von A. Akimjak beschäftigt sich mit den verschiedenen Formen der Interpretation.

Ján Laitlaus

Theoretische Ausgangspunkte eines Konzeptes der Kirchenmusikunterrichts.

Priester, Gemeinde, Psalmist und Chor. Von der Aufgabe dieser Teilnehmer der Liturgie wird in diesem Teil dieser liturgischen Studie geschrieben.

Universa-Laus-Dokument '80

Das Forum für Forschung, Information und Gespräch über Kirchenmusik Universa Laus hat das im Jahre 1980 herausgegebene Dokument gleichen Namens initiiert. In diesem Teil ist von Sängern, Musikern und christlicher Musik als Musik für alle die Rede.

Ambróz Martin Štrbák

Die Entwicklung der Gregorianik – Verfall und Erneuerung

In diesem Artikel wird über die grössten Persönlichkeiten der Wiederentdeckung des gregorianischen Chorals im 19. Jahrhunderts geschrieben. Es geht sowohl um Don Joseph Pothier und Dom André Mocquereau als auch um den für dieses Gebiet sehr wichtigen Papst Pius X. und seinen Motu proprio.

Ulrich Böhme

Die Neue Bach-orgel der Thomaskirche in Leipzig

Johann Sebastian Bach hatte selbst nie eine echt grosse und schöne Orgel für eine langfristige Verwendung. Die heutige Gemeinde von der Thomaskirche hat diesen Traum seines bedeutendsten Kantors 250 Jahre nach seinem Tod verwirklicht. In diesem Kirchengebäude steht heute eine neue, riesige, im norddeutschen Barockstil, von Gerald Woehl gebaute Orgel. Diesen aus der Zeitschrift „Ars Organi“ übernommenen Artikel hat der heutige Organist Prof. Ulrich Böhme geschrieben.

Marian Alois Mayer

Die historische Orgel in der Römisch-katholischen Kirche in Batsch (Slowakei)

Die zweimanualige Barockorgel wurde für die Franziskaner in Komarno gebaut. In den Jahren 1809-1810 wurde sie nach Batsch versetzt. Trotz mehrerer Reparaturen ist sie im originalen Zustand geblieben und gehört zu den wertvollsten Orgelmonumenten in dieser Gegend.

Ludovít Rajter (1906-2000)

Dieser Artikel ist einer unserer bedeutendsten Persönlichkeiten der Musikwelt gewidmet.

Susan Hof

Anketa

Milí čitatelia, v čísle 2/2000 časopisu Adoramus Te bola uverejnená anketa, ktorej cieľom bolo obsahové obohatenie nášho časopisu o témy, ktoré čitateľov zaujímajú. Do redakcie sme dostali 23 vyplnených anketových lístkov s odpoveďami na otázky:

1. Patríte k pravidelným čitateľom časopisu Adoramus Te?
2. Ktorým témam dávate prednosť?
3. Ktoré články nečítate vôbec?

4. Aké témy podľa Vás v časopise absentujú?

5. Aký význam má pre Vás rubrika „Ako predohrať pieseň JKS?“

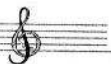
6. Aké typy skladieb uprednostňujete v notovej prílohe?

Väčšinu z Vás zaujímajú hlavne témy zaoberajúce sa liturgiou, liturgickou hudbou, históriou liturgických spevov, prípravou nového Liturgického spevníka. Naopak, v časopise postrádate napr. informácie o dostupnosti liturgických kníh, prehľad zborových súfaží a festivalov, dejiny klasickej

hudby, či tvorbu a život popredných skladateľov a organistov. V nasledujúcich číslach sa budeme snažiť venovať sa aj týmto témam.

V budúcom ročníku časopisu by sme chceli znovu obnoviť rubriku „Otázky a odpovede“, a preto vás žiadame, aby ste nám posielali vaše otázky na adresu redakcie časopisu Adoramus Te. Taktiež radi uverejníme programy koncertov, festivalov a iných kultúrnych podujatí, ktoré sa konajú vo vašom meste, príp. regióne. Tešíme sa na vaše listy a spoluprácu s vami.

Redakcia

Vianočná omša profesora Janáčkovho konzervatória v Ostrave Edwarda Schiffera je určená nadšeným amatérskym telesám, ale výrazne môže obohatiť aj repertoár vyspelých zborových

telies. V slovenskom preklade, ktorý so súhlasom autora pripravil Mgr. Ján Schultz môže obohatiť vianočné sviatky aj na slovenských chóroch. Zborové party a organový výťah skladby možno

obdržať na adrese autora slovenského prekladu: Mgr. Ján Schultz, Zadunajská 9, 851 01 BRATISLAVA, tel.: 07 / 6224 6512, mobil: 0905 / 946 507

ZBOROVÝ KONCERT V TRNAVSKOM DÓME

Dňa 2. júla 2000 zaznel po večernej sv. omši v Dóme sv. Mikuláša v Trnave koncert Speváckeho zboru Varšavskej katedrály sv. Jána Krstiteľa. Program vystúpenia bol zostavený prevažne z diel poľských autorov v rozpätí od 16. – 20. storočia. Krátke zastavenie v Trnave urobil zbor na svojej ceste na národnú púť Poliakov do Ríma.

Dirigentom a zakladateľom tohto telesu je kňaz, Prof. Andrej Filaber, ktorý je zároveň riaditeľom Inštitútu školenia organistov pri Pápežskej teologickej katedre vo Varšave. Teleso vzniklo v roku

1983 a jeho patrónom je poľský prímas, Jozef kardinál Glemp.

Hlavnou úlohou zboru je animácia hudobného života v katedrále a hudobná produkcia pri dôležitých arcidiecezálnych slávnostiach. Z hľadiska repertoáru sa teleso zaoberá predovšetkým interpretáciou poľskej sakrálnej hudby.

Od roku 1984 organizuje zbor Festival chrámových speváckych zborov. V cykle Sakrálna hudba vo Varšavskej katedrále sv. Jána Krstiteľa pripravujú pravidelne od roku 1988 organové, komorné

a zborové koncerty. Doteraz sa v rámci týchto festivalov uskutočnilo 225 chrámových koncertov, na ktorých sa zúčastnili poľskí aj zahraniční umelci.

Spevácky zbor Varšavskej katedrály nahral sedem CD s poľskou sakrálnou hudbou. Koncertoval v rôznych poľských mestách, v Európe a Amerike. Teleso získalo rôzne ocenenia: Cena Ministra kultúry, cena Umenia Poľskej republiky. Pri príležitosti 15. výročia založenia udelili telesu medailu Dušpastiera Poľska za zásluhy v službe cirkvi a národu.

S. Š.

CEDAME 2000

V dňoch 21. – 25. septembra 2000 sa prvý krát konalo ekumenické stretnutie zástupcov dvoch organizácií, Európskej konferencie pre evanjelickú cirkevnú hudbu (EKEK) a Európskej konferencie cirkevno-hudobných asociácií (CEDAME). Podujatie zorganizovala francúzska protestantská (hugenotská) obec v jej centre, provensálskom meste Nimes. Ústrednou témou podujatia bol ŽALM a zúčastnilo sa ho okolo stovky účastníkov, ktorých väčšinu tvorili zástupcovia protestantských cirkví. Slovenskú evanjelickú cirkev a.v.

reprezentoval Ján Vladimír Michalko, Hudobnú sekciu Slovenskej liturgickej komisie (katolícku cirkev) jej člen Stanislav Šurin.

Okrem spoločných prednášok a ekumenických bohoslužieb sa konali aj samostatné zasadnutia konferencií. Vyvrcholením boli samostatné slávnostné nedeľné bohoslužby na ktorých si zástupcovia oboch denominácií vymenili svojich zástupcov.

Budúci rok sa bude konať stretnutie oboch konferencií opäť samostatne. CEDAME sa uskutoční po prvý krát

na Slovensku, v Bratislave a Trnave v dňoch 27.-30. septembra 2001. Témou CEDAME 2001 bude Cirkevná hudba v dielach súčasných skladateľov. K vrcholným bodom slovenského podujatia európskej konferencie bude istotne patriť prednáška slávneho českého skladateľa Prof. Petra Ebena, na ktorú bude mať prístup i verejnosť.

S. Š.

STREČANSKÝ SA VRÁTIL DO TRNAVY

Pamätnou zostane v myšliach účastníkov hudobného hodokvasu sobota 20. mája 2000. Tento deň bol dňom jedinečnej hudobnej udalosti venovanej charismatickej osobnosti saleziánskeho kňaza, dirigenta a hudobného skladateľa, profesora Jozefa Strečanského pri príležitosti jeho nedožitych deväťdesiatin. Strečanský bol mostom k vedomiu mladšej generácie. Hoci sa životná púť „Božieho harmonikára“ skončila v Belgicku, patrí svojím odkazom do slovenskej hudobnej histórie. Je neodmysliteľnou súčasťou koloritu starej Trnavy z čias M. Schneidra-Trnavského ako jeho mladší súputník.

Jeho tvorivý čin – vytvorenie jedinečného chlapčenského zboru na Biskupskom gymnáziu v Trnave v rokoch 1938-1945 bude navždy pripomínať odhalená pamätná tabuľa na budove bývalého saleziánskeho konviktu.

Fragment jeho kompozičných aktivít pripomenú melódie jeho duchovných aj svetských piesní. V pamäti krajanov žijúcich v zahraničí zostane obraz neúnavného misionára impozantného pastoračného záberu.

Metropolitná katedrála, kde hrával prof. Strečanský na študentských omšiach, respektíve dirigoval svojich speváčikov, bola miestom grandióznej duchovno-kultúrnej udalosti na jeho

počesť. Príčinili sa o ňu účastníci medzinárodného zborového koncertu na jeho poctu: spevácky zbor z Kladna – Rozdělova (ČR) SCHOLA CANTORUM SANCTAE CAECILIAE (dirigent tohto telesa Ján Čambál bol zboristom a sólistom v chlapčenskom zbere prof. Strečanského), BRATISLAVSKÝ CHLAPČENSKÝ ZBOR pod vedením Magdalény Rovňákovej a autor sprievodného slova Ján Schultz, zakladateľ a dlhoročný dirigent trnavského zboru CANTICA NOVA.

J. S.

S lútosťou a úctou si spomíname na zosnulého spolupracovníka časopisu Adoramus Te, významného slovenského muzikológa Doc. Dr. Ladislava Mokrého, CSc. Odišla osobnosť, ktorá zanechala zreteľnú stopu v kultúrnom živote. Autor i spoluautor mnohých vedeckých publikácií, encyklopédií, spoluzakladateľ Bratislavských hudobných slávností ale predovšetkým otvorený človek, vždy ochotný pomôcť dobrej veci. Opustil nás 20. septembra 2000. Lux aeterna luceat eum.

BACHOV ROK – SLOVENSKO 2000

Ježiš, moja radosť

Celoslovenské podujatie v deň 250. výročia smrti Johanna Sebastiana

Bacha, 28. júla 2000

Počas koncertov a z príspevkov firiem, organizácií aj jednotlivých osôb sa na *Nadáciu pre výskum rakoviny* vyzbieralo 485 000 Sk,-. Všetkým darcom vyslovujú organizátori úprimnú vďaku. Redakcia časopisu Adoramus Te ďakuje za informácie **Ing. Jánovi Jurášovi**, ktorý bol zároveň *spiritus agens* a hlavný koordinátor celého podujatia. Vďaka za neoceniteľný prínos pre Bachov rok – Slovensko 2000 patrí aj nedávno zosnulému Doc. Dr. Ladislavovi Mokrému, CSc., ktorý sa zaslúžil o vydanie zborníka *Jesu meine Freude* určeného pre celoslovenskú spomienku na 250. výročie úmrtia J. S. Bacha dňa 28. júla 2000.

Redakcia si dovoľuje citovať z niektorých listov, ktorými viacerí z Vás reagovali na spomienkové stretnutia na Johanna Sebastiana Bacha:

R.-kat. Hronec – „Ďakujeme za skvelú myšlienku, v budúcnosti sa radi zapojíme do podujatí podobného charakteru“ (mladý organista Martin Antes, študent technického smeru) .

Mesto Banská Bystrica – „Teší ma, že obyvatelia nášho mesta pozitívne zareagovali na tento projekt a myšlienky duchovného posolstva Bachovej hudby prijali“ (PAEDr. Jana Borgulová – zástupkyňa primátora mesta.)

R.-kat., Dóm sv. Mikuláša Trnava – „Predvedenie chorálovej predohry Jesu meine Freude bolo v rámci programu časované na 20,00 h, čo sa podarilo. Navyše zvony trnavských kostolov,

ktoré v lete mohutným zvenením ohlasujú záver dňa presne o 20,00 h, akoby symbolicky zazneli v slávnostnom ohlasovaní tejto udalosti.“ (PhDr. Edita Bugalová, Zsl múzeum Trnava)

R.-kat. Malacky – „Sme radi, že sme sa mohli zúčastniť reťaze koncertov pri príležitosti spomienky na 250. výročie smrti J.S.Bacha. S radosťou Vám oznamujeme, že „Bachovský večer“ sa u nás vydaril najmä vďaka výborným výkonom účinkujúcich, dobrej organizácii a propagácii podujatia. (Michal Pokopec, dekan)

Mesto Rimavská Sobota – „Mesto R.S. sa prihlásilo k podujatiu Bachov rok – Slovensko 2000 s názvom Ježiš, moja radosť. Dnes nám oživa iba ako neopísateľná spomienka. Ešte stále nám znie ozvena vysokých tónov i hlbokých, akoby šeptajúcich záchvevov

organa, doznievajúce tóny chorálu a od uší k duši nám prúdi jarček spolupatričnosti, bratskej lásky. V tú istú chvíľu na mnohých miestach Európy sa stretli tí, ktorým dielo veľikána otvára nekonečné priestory bytia a spoločne s jeho hudbou smerujú k Najvyššiemu.... V kútiku duše som si želal, aby takýchto bodiek, malých zábleskov, keď mesto, región sa stáva súčasťou kultúrneho dedičstva, bolo nekonečne veľa...“ (L. Šárik, v novinách Gemerské zvesti)

Obec Bohdanovce – „Sme malá obec. Bez akýchkoľvek podobných aktivít... Myslím si ale, že relácia v miestnom rozhlase o živote a diele J. S. Bacha by mohla byť tiež maličkým príspevkom k projektu Bachov rok – Slovensko 2000, prispôbeným na miestne podmienky.“ (Ing. Peter Zelenák – starosta obce)

PREHLAD KONCERTOV

Čís.	Miesto	Hlavný organizátor	Spoluorganizátori	Účinkujúci	Kostol a čas
1.	Badín	Ev. cirkevný zbor		Anna Haviarová - organ, reprodukovaná hudba	Evanjelický kostol, 20,00 h
2.	Banská Bystrica	Mesto	Rímsko-katolícky farský úrad	Mária Azorová - organ, Pavel Lampert - gitara, Monika Holíková - spev, Michaela Vlčková - husle, Mgr. Strenáčiková - recitácia	Rímsko-katolícky Farský kostol, Nám. Š. Moyzesa 20,00 h
3.	Banská Bystrica	Mesto	Rímsko-katolícky farský úrad	Magdaléna Ondrejková - organ, Zuzana Kleinová - violončelo, Mária Tomanová - šlošiarová - spev, Dr. Eva Michalová - prednes	Rímsko-katolícky kostol v Radvani "Na Hórke" 20,00 h
4.	Bardejov	Evanjelický cirkevný zbor	Slovenská muzikologická asociácia Bratislava, Združenie kresťanských pracovníkov kultúry	Silvia Fecsková - organ, Evanjelický miešaný spevácky zbor Zachariáša Zarewutia	Evanjelický kostol 20,00 h
5.	Bojná	Miestne kultúrne stredisko	Rím.-kat. farský úrad, Obec	Marianna Gazdíková, Alena Laudenová - organ, Peter Medek - organ, flauta	Rímsko-katolícky Farský kostol 20,00 h
6.	Bojnice	Kúpele Bojnice, a.s.	Hudobné centrum Bratislava	Marek Vrábel - organ, Helena Veselská - soprán	Rímsko-katolícky kostol, 19, 30 h
7.	Bratislava	Evanjelický cirkevný zbor		Ján V. Michalko - organ, Peter Michalica - husle, Božidara Turzonovová, Mário Jokič - recitácia, Miešaný zbor kostola Trinitárov - sv. Jána z Mathy, dir. Peter Čačko	Veľký evanjelický kostol, Panenská ul., Bratislava, 20,00 h

8.	Bratislava – Grécko-kat.	Grécko-katolícky farský úrad		Spevácky zbor Chryzostomos	Grécko-katolícky kostol Povýšenia sv. Kríža, 16,55 h
9.	Bratislava-Blumentál	Rímsko-katolícky farský úrad		Vojtech Gabriel - organ	Rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie, 16,30 h
10.	Bratislava-Čunovo	Rímsko-katolícky farský úrad	Mestská časť	Ján Matus, Jozef Mallinerits - organ, Štefan Gyepös, Daniela Načeva - husle, Kristián Kadlečík - tuba	Kostol sv. Michala Archanjela 20,00 h
11.	Bratislava-Dlhé Diely	Marián Kittner		Marián Kittner – organ, Helena Szaboová - spev, Michal Majerský, Lucia Majerská - husle, Andrea Klattová – hoboje	Kostol Narodenia Panny Márie, 19,30
12.	Bratislava -Petržalka	Evanjelický cirkevný zbor		Martin Gál – organ	Evanjelický kostol sv. Trojice, 18,00 h
13.	Bratislava -Petržalka	Rímsko-katolícky farský úrad		Andrej Harinek – organ	Rím.-kat. kostol Povýšenia sv. Kríža, 19,00 h
14.	Bratislava -Prievoz	Evanjelický cirkevný zbor		Lujza Marková, Koloman Tima - organ, Martina Mestická – flauta, Viera a Vladimír Oravský-recitácia	Evanjelický kostol, Radničné nám. Prievoz 19,00 h
15.	Bratislava -Rusovce	Rímsko-katolícky farský úrad	Mestská časť	Ján Matus, Jozef Mallinerits - organ, Štefan Gyepös, Daniela Načeva – husle, Kristián Kadlečík - tuba	Rímsko-katolícky kostol sv. Márie Magdalény, 19,00
16.	Bratislava - sv. Jána z Mathé	Rímsko-katolícky farský úrad		Ján Blahuta - organ, Gitka Feketeová, Klára Schlosserová, Mária Blahová-Ružová – spev, Miešaný zbor kostola Trinitárov – sv. Jána z Mathy, dir. Peter Čačko	Kostol trinitárov, Župné nám., 18,30 h
17.	Bratislava -Vajnory	Rímsko-katolícky farský úrad		Marta Gáborová – organ	Rímsko-katolícky kostol Panny Márie Sedembolestnej, 19,30 h
18.	Brestovany	Rímsko-katolícky farský úrad		Stanislav Šurin – organ, Jana Pastorková – spev, Chrámový zbor Jána Cikkera	Rímsko-katolícky kostol, 19,00 h
19.	Cífer	Spolok priateľov hudby pri OcÚ	Rímsko-katolícky farský úrad	Cíferský spevácky zbor, dir. Viliam Hafner, Ladislav Miklovič – fagot, Jana Belavá – akordeón, Marián Krajčovič - husle, Ľuboš Hrdlovič - trúbka	Rímsko-katolícky kostol, 20,00 h
20.	Čaka	Rímsko-katolícky farský úrad		Martin Bako – organ	Farský kostol sv. Jána Nepomuckého, 19,00 h
21.	Čierna nad Tisou	Mesto	Grécko-katolícky farský úrad, ZUŠ	Štefan Balogh, Marcel Kobielsky, Eva Chomová –organ, Lívia Nagyová, Angela Kiššová - spev, Alžbeta Bajzaková, Gustáv Choma – priečna flauta a hoboje, Mládežnícky spevácky zbor z Gymnázia Kráľ. Chlmec, dir. Bernardeta Oláhová, Gabriel Németh, MUDr. Bajza - recitácia	Ekumenický kostol 20,00 h
22.	Diakovce	Evanjelický cirkevný zbor		Eva Bogárová - organ, Adela Oremusová - spev, Slávka Šajbiterová - prednes	Reformovaný kostol, 19,00 h

23.	Dolný Kubín	Rímsko-katol. farský úrad sv. Kataríny Alexandrijskej		Marcel Kapala – organ, Zbor sv. Kataríny Alexandrijskej, dir. Ján Kapala, Zbor Tintinábulum, dir. Katarína Ileninová	Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej, 19,00 h
24.	Dudince	Evanjelický cirkevný zbor		Klára Viteková - organ, Jozef Lupták - violončelo	Evanjelický kostol, 20,00 h
25.	Dunajská Streda	Žitnoostrovne osvetové stredisko, Evanjelický cirkevný zbor, Rímsko-kat. a Reformovaný farský úrad		Krisztína Molnárová - organ, Zuzana Pilátová - husle, Magdaléna Forgáčová - flauta, Marta Gaalová, Lýdia Miskeová –spev	Rímsko-katolícky kostol sv. Juraja, 19,30 h
26.	Hlinné	Milan Jenčo, Evanjelický cirkevný zbor Soľ		Michal Jenčo, Marianna Jenčová, Jana Kmecová, Ivana Korimová - klavír, Eva Jenčová - akordeón, Lenka Miklošová - husle	Hlinné 137, filia Evanjelického cirkevného zboru Hlinné, 20,00 h
27.	Hlohovec	Mestské kultúrne stredisko, Rímsko-katolícky farský úrad		Emília Lederleitnerová – organ	Farský kostol sv. Michala, 20,00 h
28.	Hronec	Rímsko-katolícky farský úrad		Martin Antes - organ	Rímsko-katolícky kostol, 20,00
29.	Hronsek	Evanjelický cirkevný zbor		Lubomír Balko - organ, reprodukovávaná hudba	Evanjelický kostol, 20,00
30.	Kokava n. R.	Evanjelický cirkevný zbor		Beloslav Riečan – organ, Ludmila Swanová, Alfréd Swan – recitácia	Evanjelický kostol, 20,00 h
31.	Košeca	Ev. cirkevný zbor		Peter Mešo - organ	Evanjelický kostol, 20,00 h
32.	Košice	Mesto	Konzervatórium Košice, Zbor sv. Cecílie, Štátna filharmónia Košice	Andrej Štafura, Lívia Teigiszzerová, Tomáš Labanc-organ, Zbor sv. Cecílie, Komorný orchester pri Dóme sv. Alžbety, dir. Viliam Gurbaľ, Františka Dorčáková, Janka Nováková, Lucia Harvanová - soprán, Renáta Rendošová - mezzosoprán, Gabriela Hübnerová - alt, Ján Hrušovský - tenor, Marek Gurbaľ - bas	Dóm sv. Alžbety, 20,00 h
33.	Košice-Juh	Rímsko-katolícky farský úrad, Mestská časť Košice-Juh		Ján Buzinkai - organ	Rímsko-katolícky kostol Kráľovnej pokoja, ul. Milosrdenstva, 20,00 h
34.	Kremnica	Mesto	NBS-Múzeum mincí a medailí	Klára Strofeková - organ, ďalší umelci z Banskej Bystrice a Kremnice	Kostol sv. Kataríny, 20,00 h
35.	Krupina	Ev. cirkevný zbor		Gabriela Solivajsová, Jana Ambrožová - organ	Evanjelický kostol, 20,00 h
36.	Lipt. Ján	Ev. cirkevný zbor	Obec	Metod Rakár - organ	Evanjelický kostol, 20,00 h
37.	Lipt. Porúbka	Ev. cirkevný zbor		Eva Filčáková - organ, Jana Plachtinská, Silvia Macková -husle, Zuzana Šenšelová, Ivan Šenšel st. - spev, Ženský zbor Lipt. Porúbka, Skupina Modlitebného spoločenstva	Evanjelický kostol, 19,00 h

38.	Liptovský Mikuláš	Ev. cirkevný zbor	Mesto	Anna Predmerská-Zúriková –organ	Evanjelický kostol, Tranovského ulica, 20,00 h
39.	Lubica	Obec		Peter Justh – organ	Evanjelický kostol, 20,00 h
40.	Lučenec	Evanjelický cirkevný zbor		Edita Rovderová - organ Katarína Budáčová - husle, Ján Petrus - spev	Evanjelický kostol, 18,00 h
41.	Lužianky	Rímsko-katolícky farský úrad		Marián Barát - organ	Rímsko-katolícky farský kostol Lužianky, 20,00 h
42.	Malacky	Rímsko-katolícky farský úrad, Mesto		Katarína Zajačková - organ, Pavel Zajáček - pozauna, Michaela Zajačková –recitácia	Rímsko-katolícky kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie, 19,30 h
43.	Martin	Evanjelický cirkevný zbor		Anna Hroboňová - organ, Lubomír Šamo - husle	Evanjelický kostol, 20,00 h
44.	Michal nad Žitavou	Rímsko-katolícky farský úrad		Peter Tačkovič - organ	Rímsko-katolícky kostol, 19,00 h
45.	Michalovce	Mesto		M.Brandýsová, V.Bak, E.Dekanyiová – organ, R.Micak-husle, Spevácky mládežnícky zbor MINOR, dir.O. Tomovčík, Spevokoly evanjelickej a reformovanej cirkvi, dir.J.Tichý, Spevácky zbor Cirkvi bratskej, dir.P.Veselová	Rímsko-katolícky farský kostol Panny Márie, 20,00 h
46.	Modra	Evanjelický cirkevný zbor	Mesto	Stanislav Tichý - organ, Katarina & Franciszek Wiczorek – gitary, Valentína Sivošová - klavír, Anna Adamovičová -hovorené slovo	Evanjelický kostol, 20,00 h
47.	Námestovo	Mesto	Rímsko-katolícky farský úrad	Mária Kolenová, Milan Kolena – organ	Kostol sv. Šimona a Júdu, 20,00 h
48.	Oponice	Rímsko-katolícky farský úrad	Obec	Lenka Fráterová, Vladimír Kopec – organ, Monika Ninisová - husle, Alenka Nováková-spev	Rímsko-katolícky chrám sv. Petra a Pavla, 19,30 h
49.	Piešťany	Mesto	Evanjelický cirkevný zbor, Rímsko-katolícky farský úrad, Coro Laudamus	Ivana Hrdinová, Renáta Polonská, Szerena Vighová, Dagmar Úradníčková, Michaela Vallášová, Miroslava Molnárová –organ, Marián Valo -trúbka, Anna Horňáková, Vladimíra Vasiliková –husle, Daniel Holý –kontrabas, zbor Coro Laudamus, dir. Ivan Klein, vdp.Jozef Vlasák - dekan, Ludovít Michalko, Ján Siváček - recitácia	Rímsko-katolícky kostol sv.Štefana Štefánikova ul., 20,00 h
50.	Prešov	Rímsko-katolícky farský úrad na Sídlišku		Mária Frištiková - organ, Spevokol Klubu kresťanských dôchodcov, dir. Stanislava Smékalová	Rímsko-katolícky kostol Kráľovnej pokoja, Sídliško III, 20,00 h
51.	Púchov	Ev. cirkevný zbor	Mestské osvet. stredisko, Rím.-kat. farský úrad	Pavol Stankovič, Ján Gabčo - organ	Evanjelický kostol 20,00 h
52.	Pukanec	Evanjelický cirkevný zbor	Obec	Ivan Kadlečík – organ, Iva Kadlečíková - prednes	Evanjelický kostol, 20,00 h

53.	Rim. Sobota	Mesto	Ev. cirkevný zbor, Reformovaný farský úrad, Rímsko-katolícky farský úrad, ZUŠ, MsKS	Klaudia Simonová – organ	Kostol Reformovanej cirkvi, 19,00 h
54.	Senec	ZUŠ Senec	Hotel Senec – IPR	Učiteľia a žiaci ZUŠ	Hotel Senec 20,00 h
55.	Senohrad	Rímsko-katolícky farský úrad	Ján Schultz Bratislava	Eva Gutterová - organ, Schola Cantorum r.-kat farnosti, Júlia Bartková –soprá	Rímsk-katolícky kostol sv. Imricha, 19,00 h
56.	Spišská Nová Ves	Mesto	Mestské kultúrne centrum	Peter Lehner - organ, Zuzana Hričková – klavír, Peter Šterbák - husle, Peter Tomko - gitara, Chrámový spevácky zbor	Rímsko-katolícky kostol Neпоšvrneného počatia Panny Márie (Malý kostol), 20,00 h
57.	Spišské Vlachy	Rímsko-katolícky farský úrad		Lubomír Dolný – organ	Rímsko-katolícky kostol sv. Jána Krstiteľa, 20,00 h
58.	Šamorín	Mesto	MsKS, Evanjelický cirkevný zbor	Zsófia Németh – organ, Mátyás Németh – violončelo	Evanjelický kostol, 20,00 h
59.	Štítnik	Obec	Evanjelický cirkevný zbor	Mário Sedlár - organ	Evanjelický kostol, 20,00 h
60.	Topoľčany	Festivalový výbor Topoľčianska hudobná jar	Mesto, Hifiklub, Mestské a Regionálne kultúrne stredisko, Súkromné konzervatórium Dezidera Kardoša, Evanjelický cirkevný zbor	Juraj Mičúnek – organ	Rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie, 20,00 h
61.	Trenčianske Teplice	Slovenské liečebné kúpele, a.s.	MsKS, rímsko-katolícky farský úrad, ZUŠ	Dr. Roland Fiala – organ, Mestský spevácky zbor Tr. Teplice, pedagógovia ZUŠ Tr. Teplice	Rímsko-katolícky kostol, 20,00 h
62.	Trnava	Nadácia M. Schnidera-Trnavského		Marek Cepko - organ	Rímsko-katolícky Farský kostol sv. Mikuláša, 19,30 h
63.	Trnava	Rímsko-katolícky farský úrad		Miriám Pašteková	Rímsko-katolícky kostol Trnava-Tulipan, 20,00
64.	Vrbové	Ev. cirkevný zbor, Mesto, Rímsko-katolícky farský úrad		Jarmila Zeleňáková - organ, Petra Breče - spev, Soňa Ďuračková - klavír, Ján Prievozník - kontrabas	Evanjelický kostol 20,00 h
65.	Východná	Ev. cirkevný zbor		Emília Majerová - organ, pedagógovia a žiaci ZUŠ Lipt. Hrádok	Evanjelický kostol, 20,00 h
66.	Zvolen	Mesto a Rímsko-katolícky farský úrad		Milan Hric, Martin Kašša – organ	Kostol sv. Alžbety 20,00 h
67.	Žilina	Duchovná správa Sv. Barbory	Štátny komorný orchester Žilina, Konzervatórium Žilina, Evanjelický farský úrad	Marián Muška, Jozef Gluch - organ, Irena Lukáčová st., Irena Lukáčová ml. - soprán, Tibor Krakovský – basbarytón	Františkánsky kostol sv. Barbory, 20,00

68.	Jasenová	Evanjelický cirkevný zbor			Evanjelický kostol, nedeľa, 30.7. v rámci Služieb Božích
69.	Brezno	Evanjelický cirkevný zbor			Evanjelický kostol, Nedeľa, 30.7. v rámci Služieb Božích
70.	Modra-Kráľová	Ev. cirkevný zbor			Evanjelický kostol Nedeľa, 30.7. v rámci Služieb Božích
71.	Slovenská Lupča	Ev. cirkevný zbor		Juraj Zelník - organ	Evanjelický kostol, v nedeľu 30. 7., 9,00 h v rámci Služieb Božích
72.	Bytča				V septembri
Zahranční účastníci					
73.	Akron (USA)	Evanjelický cirkevný zbor		Miestny organista	Evanjelický slovenský kostol, 20,00 h SEČ
74.	Brno-Židenice	Partner Bratislavy Městská část		Posluchači brněnské konzervatoře	Kostel sv. Cyrila a Metoděje, Gajdošova ul.
75.	Budapešť	Veľvyslanectvo SR	Evanjelický farský úrad Szarvas	Milena Uhlková – organ (synt.), Lucia Kopšová -husle, Peter Pindjak -klavír, Milica Kailingová - sprievodné slovo	Veľvyslanectvo SR v MR, 19,00 h
76.	Budapešť	Partner Bratislavy Mesto		Xaver Varnus - organ	Kerepesi Cemetery
77.	Duisburg	Partner Trnavy			Nemecko
78.	Sangerhausen	Partner Trnavy			Nemecko
79.	Szerencs	Partner Rožňavy			Maďarsko
80.	Szombathely	Partner Trnavy			Maďarsko
81.	Varaždin	Partner Trnavy			Chorvátsko
82.	Zabrze	Partner Trnavy			Poľsko
Česká republika					
koncerty sprostredkované Spoločnosť pro duchovní hudbu Praha – dr. Eliáš					
83.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Antonín
84.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			P.Maria Strahov
85.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Praha-Lhotka
86.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Praha Kunratice
87.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Maltézskí rytíři
88.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Václav Praha-Nusle

89.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Voržila
90.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Katedrála sv. Víta
91.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Ludmila
92.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Markéta - Břevnov
93.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Ignác
94.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Jiljí
95.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Pražské Jezulátko
96.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Sv. Petr a Pavel - Vyšehrad
97.	Praha	Společnost pro duchovní hudbu			Smetanova síň - Obecní dům
98.	Chomutov	Společnost pro duchovní hudbu		V. Sobáš	Římsko-katolický kostel
99.	Jilemnice	Společnost pro duchovní hudbu		Novotný	Řím-kat. kostel
100.	Pardubice	Společnost pro duchovní hudbu		L. Jířková	Řím-kat. kostel
101.	Krupka Bohosudov	Společnost pro duchovní hudbu			Řím-kat. kostel
102.	Teplice	Společnost pro duchovní hudbu			Řím-kat. kostel
103.	Sedlice u Blatné	Společnost pro duchovní hudbu			Řím-kat. kostel
104.	Černíkovice	Společnost pro duchovní hudbu		K. Chudý	Řím-kat. kostel
105.	Pardubice	Společnost pro duchovní hudbu	Arciděkanství	M. Beran	Řím-kat. kostol Sv. Batoloměj
106.	Ostrovačice	Společnost pro duchovní hudbu		B. Provazník	Řím-kat. kostel
107.	Tábor	Společnost pro duchovní hudbu		M. Paták	Řím-kat. kostel
108.	Opava	Společnost pro duchovní hudbu		M. Larisch	Řím-kat. kostel
109.	Semily	Společnost pro duchovní hudbu			

Generální partner podujatia: GRAFOBAL GROUP, a.s.,

Partneri: Slovenská pošta, š.p., Poštová banka, a.s., Bratislavská informačná služba

Mediální partneri: TRANOSCIUS, Večerník, časopis pre duchovnú hudbu ADORAMUS TE,

www.gondol.sk-webdesigner

pozn.: Zoznam účinkujúcich sa dopĺňa aj po uzávierke tohto čísla časopisu. Z tohto dôvodu nie je úplný.

NÁMESTOVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

XI. Medzinárodná súťaž speváckych zborov v sakrálnnej zborovej tvorbe
na počesť biskupa Jána Vojtašáka

Organizátori:

Mesto Námestovo, Dom kultúry v Námestove, Biskupský úrad Spišská Kapitula, Farský úrad Námestovo,
Národné osvetové centrum v Bratislave

Miesto a termín konania

25.-27. máj 2001

Kostol sv. Šimona a Júdu v Námestove

Základné skupiny zborov

A - cirkevné spevácke zbory a cappella

B - svetské spevácke zbory a cappella

Časový harmonogram súťaže

25. máj, piatok - príchod speváckych zborov

26. máj, sobota

9.00 - 13.00 súťaž v skupine A

14.00 - 17.00 súťaž v skupine B

18.00 slávnostná sv. omša

20.00 recepcia s účasťou všetkých zborov

27. máj, nedeľa

- účinkovanie v oravských obciach na

dopoludňajších nedeľných bohoslužbách

- 13.00 Galaprogram, vyhlásenie výsledkov

Ceny

Skupina A - cirkevné spevácke zbory

veľké zbory / 1. miesto - 6.000 Sk

malé zbory / 1. miesto - 4.000 Sk

Skupina B - svetské spevácke zbory

veľké zbory / 1. miesto - 6.000 Sk

malé zbory / 1. miesto - 4.000 Sk

Hodnotenie

Medzinárodná porota je zložená z odborníkov v zborovom umení.

Výsledok poroty je konečný.

Pravidlá súťaže

1. Súťaž je vypísaná pre amatérske miešané zbory. Dirigent môže byť profesionál.

2. Minimálny vek spevákov je 15 rokov.

3. Prihláška na súťaž musí byť napísaná na formulári vystavenom organizátormi. Jej súčasťou je aj charakteristika zboru.

4. Zbory na súťaž vyberie umelecká rada NHS posúdením minimálne 15 minútovej nahrávky, ktorú je treba poslať spolu s prihláškou do 30. januára 2001 na adresu:
Národné osvetové centrum

Námestie SNP 12

SK - 812 34, Bratislava

tel.: 00421-7-5921 4104 (p. Blaho)

5. Výber zborov sa uzavrie 15. februára 2001.

6. Zbory spievajú vo vyžrebovanom poradí a bez akustickej skúšky.

7. Každý zbor má pripravený 45 - minútový program sakrálnych skladieb.

PODMIENKY SÚŤAŽE

Kategórie zborov

A1 komorné miešané, ženské, mužské (do 24 spevákov)

A2 veľké miešané, ženské, mužské (do 40 spevákov)

B1 komorné miešané (do 24 spevákov)

B2 veľké miešané (do 40 spevákov)

Povinné skladby

a.) gregoriánsky chorál

b.) polyfónna skladba z obdobia renesancie alebo baroka

c.) 1 skladba Ave maria (voľný výber).

Časový limit skladieb je 15 minút.

ORGANIZAČNÉ PODMIENKY

1. Dopravu si zabezpečia účastníci samostatne.

2. Ubytovanie je možné zabezpečiť podľa požiadaviek:

a.) v školských zariadeniach (treba si priniesť karimatku a spací vak) - zadarmo

b.) v internáte, 2-4 posteľové izby - 150 Sk za noc pre 1 osobu

c.) hotel - 300 Sk za noc pre 1 osobu.

3. Stravovanie zabezpečí organizátor 3 krát denne počnúc večerou v piatok 25. mája a končiac obedom v nedeľu 27. mája.

4. Účastnícky poplatok na jedného člena je 100 Sk pre české a slovenské zbory a 200 Sk pre zbory ostatných krajín. Poplatok sa uhrádza v deň príchodu.

**Adresa organizačného výboru: Dom kultúry,
Štefánikova 208, 029 01, Slovensko**

Tel./fax: 0846-5522 247, 0905-657 131

7.11.2000, 19:00	Bach In Jazz & Jazz In Bach (Bratislava, Koncertná sieň Slovenského rozhlasu)
	<p>Interpreti: Pavol Bodnár – klavír Mikuláš Škuta - klavír Dušan Húščava –saxofón, flauta Csaba Csendes – bicie Jozef Brisuda – kontrabas Komorní sólisti Bratislava Vokálna skupina CLOSE HARMONY FRIENDS, um. vedúci Mario Fančovič Program:Diela J. S. Bacha v jazzovej úprave: Prelúdium a fúga c mol Prelúdium C dur Fúga C dur z Dobre temperovaného klavíra I. diel Air zo Suity č. 2 D dur a ďalšie</p> <p>Jazzové skladby v barokovej úprave: Jerome Kern: All The Things You Are Toots Tielemans: Bluesette George Gershwin: Our Love Is Here To Stay Úprava: Pavol Bodnár Vstupenky: Benefícia pre Nadáciu Výskum rakoviny, predaj vstupeniek po 100.- Sk od 30. októbra 2000 v BIS, Klobučnícka ul. 2 Bratislava Podujatie: Bachov rok 2000</p>
19.11.2000, 17:00	Koncert - Hudba na hrade (Bratislava, Hudobná sieň Bratislavského hradu)
	<p>Interpreti: Miloš Jurkovič - flauta, Marica Dobiášová - čembalo, Jozef Podhoranský - violončelo Program: J. S. Bach Vstupenky: - Podujatie: Bachov rok 2000 Spoluorganizátori: agentúra AP projekt</p>
26.11.2000, 17:00	Koncert - Hudba na hrade (Bratislava, Hudobná sieň Bratislavského hradu)
	<p>Interpreti: Ján Vladimír Michalko – organ Program: J. S. Bach Vstupenky: - Podujatie: Bachov rok 2000 Spoluorganizátori: agentúra AP projekt</p>
29.11.2000, 18:00	Koncert - Bach-Chopin: Paralely - I. časť cyklu (Bratislava, Slovenský rozhlas, Štúdio 2)
	<p>Interpreti: Miro Bázlik – klavír Program: J.S.Bach: Anglická suita č. 4 F dur, Anglická suita č. 5 e mol, F.Chopin: Balada č. 2 F dur, op. 36, Etuda č. 7 D dur, Etuda č. 8 F dur, Etuda č. 5 Ges dur, Etuda č. 6 es mol Vstupenky: Vstup voľný Podujatie: Bachov rok 2000 Spoluorganizátori: agentúra AP projekt</p>
2.12.2000, 17:00	Organový koncert Bach in C (Bratislava-Petržalka, evanjelický kostol Sv.Trojice, Strečnianska ul.)
	<p>Interpreti: Anna Predmerská-Zúriková – organ Program: Prelúdium a fúga C dur BWV 547, Prelúdium a fúga c mol BWV 546, Toccata adagio a fúga C dur BWV 564, Triová sonáta C dur BWV 529, Passacaglia a fúga c mol BWV 582 Podujatie: Bachov rok 2000 Spoluorganizátori: Evanjelický cirkevný zbor a.v. Bratislava-Petržalka</p>